

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Julia Paulauskas

**LASTEKIRJANDUSE NING SELLE ALUSEL TEHTUD
MULTIFILMIDE TEGELASTE TUNDMINE ÜHE KOHTLA-JÄRVE
LASTEAIA NÄITEL**

bakalaureusetöö

Juhendaja: Maret Annuk MA

Narva 2022

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

LIHTLITSENTS

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Julia Paulauskas (sünnikuupäev 01.04.1985),

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Lastekirjanduse ning sellele alusel tehtud multifilmide tegelaste tundmine ühe Kohtla-Järve lasteaia näitel”

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil,

sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse

kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu,

sealhulgas digitaalarhiivi DSpace´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja

lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega

isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi

Narvas, 14.05.2022

RESUME

The name of the bachelor's thesis is "Recognizing characters from children's literature or cartoons based on the former on the example of a kindergarten in Kohtla-Järve". The research problem is that nowadays children spend a considerable time watching TV and due to their parent's busy lives, do not get children's literature read to them. As a result, children's speech is often delayed and their vocabulary volume is low.

The purpose of the bachelor's thesis is to examine the extent of children's exposure to various fairy tale characters in books and cartoons.

The bachelor's thesis consists of an introduction, theoretical and empirical parts, discussion and conclusion, a summary, a list of references and appendices.

The theoretical part of the bachelor's thesis gives an overview of the concept of children's literature and the role of children's books in children's lives. The links between children's literature and cartoons are also examined and children's books and animated films/cartoons used as examples in this bachelor's thesis are addressed. The thesis also looks at how cartoons and animated films can be used to attract children's reading interest.

The practical part describes the purpose and research tasks of the thesis, the methodology of the study and the sample. The research was carried out at one Kohtla-Järve kindergarten in 2022. Verbal questioning was used to examine the children, and a written questionnaire was used for the teachers.

The study revealed that children enjoy having books read to them and it's done both in kindergarten and at home. Children get to know fairy tales in different ways. The results of the survey show that children watch more cartoons than they have books read to them.

The survey also revealed that most children do not have a favourite fairy tale character, so the fairy tale character does not get stored in the memory while watching a cartoon.

Data from the study revealed that kindergarten teachers consider reading books to be important and they seek to develop children's reading interests by using different methods: introducing new and exciting books.

The author suggested that teachers should first watch an animated film or cartoon with the children and then refer the children to the book. Methodological materials need to be developed for this purpose.

This bachelor's thesis is of interest to kindergarten teachers as well as parents who are interested in developing and supporting their children's reading skills.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	7
1. LASTEKIRJANDUS JA MULTIFILMID LASTE ELUS	10
1.1. Lasteraamatute roll laste elus	10
1.2. Varasemad uuringud lastekirjanduse ja multifilmide seose kohta.....	13
1.3. Lastekirjandus multiplikatsioonis.....	15
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	23
2.1. Meetodi valik ja kirjeldus.....	23
2.2. Valimi moodustamine.....	24
2.3. Uurimisprotseduur.....	26
3. URIMISTULEMUSTE ANALÜÜS.....	27
3.1. Laste suulise anketeerimise tõlgendamine	27
3.2. Õpetajate anketeerimise tõlgendamine.....	31
3.3. Arutelu ja järeldused	36
KOKKUVÕTE.....	38
KASUTATUD KIRJANDUS.....	40
LISA 1	48
LISA 2	52
LISA 3	58
LISA 4.....	62

SISSEJUHATUS

Kõik me oleme kuulnud väidet, et tänapäeval ei ole lapsed huvitatud raamatute lugemisest. Enamuse vabast ajast veedavad lapsed televiisorist filme vaadates või internetis surfates. Samas paljud meist teavad, kui tähtis on raamat laste elus. Lapsena loetud raamat jätab sügavama jälje kui täiskasvanueas loetud raamat. Tundlikkus loetu suhtes ei teki aga iseenesest. Täiskasvanu ülesanne on äratada huvi raamatute vastu ning näidata lapsele, mida pakub raamat.

Tänapäeval loevad ka täiskasvanud vähem kui varem. Lugemine on jäänud tahaplaanile. Oma vabal ajal leiavad inimesed huvitavamaid tegevusi. Nad eelistavad raamatule internetti või televisiooni. On arvamus, et tulevikus jääb raamat mittevajalikuks vaatamata sellele, et kirjandus toob meie ellu osa meie kultuurist (Mallene & Vaikmäe, 2010).

Kuna lapsevanemad töötavad väga palju, on laste elus tähtsal kohal meedia ja välismaailm, mis ka mõjutab lapse arengut. Lapsel on raske eristada multifilmis toimuvat reaalsest elust. Ta vajab täiskasvanu abi selgitamisel ja küsimustele vastamisel (Tuuling, 2015).

Samuti tunnistavad lapsevanemad, et neil ei ole aega lugemiseks. Paljudes kodudes ei ole ka raamatuid. Seega on õpetajatel suur roll laste lugemise arendamisel (Niitra, 2016).

Raamat mängib suurt rolli lapse arendamisel, kasvatamisel ja õpetamisel. Aga raamat õpetab vaid siis, kui laps mõistab, millest ta loeb. Kui laps ei saa loetust aru, muudab see suhtumist raamatusse. Lastest lugejate kasvatamine on õpetajate kohustus (Grannik et al., 1991).

Positiivse hoiaku kujundamisel raamatusse on tähtis täiskasvanute osa ning nende tekitatud olukord, kus laps harjutab lugemist. Koolieeliku eas on ettelugemine seotud suhtlemisega. Kuulates ettelugemist, õpib laps teksti tajuma. Oluline on pärast teksti lugemist seda arutada, et paremini etteloetust aru saada ja jutu mõtteni jõuda (Padrik & Hallap, 2008, lk 292-298). Suurema osa koolieelikute lugemiskogemusest moodustab muinasjuttude kuulamine. Kõikidele lastele meeldib kuulata muinasjuttu, samas arendab muinasjuttude kuulamine fantaasiat ja õpetab väärtushinnanguid.

2018. aastal tehti Eestis, Ameerika Ühendriikides ja Inglismaal (OECD) uuring. Uuringus osales 7000 viieaastast last, lapsevanemad ja õpetajad. Uuringu eesmärk oli välja selgitada laste õpioskused. Uuringu käigus selgus, et lastel, kellele kodus loetakse rohkem kui viis korda nädalas, on lugemis- ja kirjutamisoskused paremad (Tammemäe et al., 2020).

Sarnasel teemal on kirjutanud Emely Lindsalu (2016), kelle bakalaureusetöö eesmärgiks on teada saada koolieelikute ekraanimeedia lemmiktegelased ning nende mõju, Liivika Lapp (2011) bakalaureusetöö „5-7 aastaste poiste ja tüdrukute meediaeeskujud” eesmärk on püüda mõista, kuidas lapsed oma lemmiktegelaste käitumist tõlgendavad ning kas ja kuidas see nende igapäevaelus avaldub.

Käesoleva bakalaureusetöö teema on aktuaalne, kuna nagu ülalpool mainitud, veedavad lapsed tänapäeval palju aega televiisorit vaadates ning lastevanemate hõivatuse tõttu ei loeta lastele lastekirjandust, mis tekitab erinevaid probleeme laste arengus.

Uurimistöö probleem on selles, et õpetajate ja kasvatusteadlaste väitel loevad lapsed vähe ja ei tunne enam lastekirjanduse ja muinasjututegelasi. Sellepärast hilineb sageli laste kõne ja neil on väike sõnavara. Kuna lastele loetakse vähe, puudub neil kuulamisharjumus ning lapsed ei suuda keskenduda teksti kuulamisele.

Bakalaureusetöö eesmärk:

1. Välja selgitada, kui suur on laste kokkupuude erinevate muinasjututegelastega raamatutes ja multifilmides.

Eesmärgini jõudmiseks on esitatud uurimisküsimused:

1. Milliseid lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende alusel tehtud multifilmide tegelasi tunnevad Kohtla-Järve lasteaia lapsed?
2. Kas laps oskab oma muinasjuttudest rääkida?
3. Kuidas laps tutvub muinasjuttudega: audiomuinasjutu-, raamatu või multifilmide abil?
4. Kui suur on laste elus multifilmide vaatamise osa võrreldes lasteraamatute ettelugemise kuulamisega?

Valimi moodustasid ühe Kohtla-Järve linna vene õppekeelega lasteaia lapsed ja õpetajad. Valimisse kuulus 31 nelja kuni kuueaastast last kahest rühmast. Samuti osalesid uuringus kõik lasteaiaõpetajad, neid on lasteaias 11. Valimi moodustamisel kasutati mugavusvalimit, uurimismeetodiks kvantitatiivset

uurimismeetodit. Laste küsitlemisel kasutati suulist anketeerimist, õpetajad vastasid kirjalikule küsimustikule. Uuritavad muinasjutud, lastekirjanduse ja nende põhjal tehtud multifilmid valisid välja õpetajad ette antud nimekirja alusel.

Bakalaurusetöös on kolm osa. Esimene peatükk käsitleb teooriat, teises peatükis on kirjeldatud meetodeid. Kolmandas peatükis analüüsitakse saadud andmeid ja tehakse järeldusi.

1. LASTEKIRJANDUS JA MULTIFILMID LASTE ELUS

Selles peatükis antakse ülevaade lastekirjanduse mõistest ja lasteraamatute rollist laste elus. Samuti vaadeldakse lastekirjanduse ja multiplikatsiooni seoseid ja käsitletakse antud bakalaureusetöös kasutatud lasteraamatuid ja animafilme.

1.1. Lasteraamatute roll laste elus

”Lastekirjandus (ingl children's literature) on laiemas tähenduses spetsiaalselt lastele suunatud kirjandus, kitsamas tähenduses täiskasvanute poolt lastele loodud ilukirjandus. Lisaks sellele kuuluvad laiema lastekirjanduse mõiste alla mitte-ilukirjanduslikud tekstid, mida lastel tuleb oma igapäevases elus kasutada (aimekirjandus, aabitsad, kooliõpikud)” (Krusten et al., 2006, lk 101).

Lastekirjandus on kirjandus, mis on suunatud lastele, ning vastavalt nende arengule loodud teosed. Peale lastekirjanduse mõiste on ka selline mõiste nagu lastelugemine. Lastelugemine on kirjandus või osa sellest, mida laps saab tajuda ja mis vastab laste huvidele. Lugejate seas on arvamus, et lastekirjandus tähendab neid teoseid, mida inimene kolm korda loeb, siis kui ta on laps, täiskasvanu ja vanavanem (Gritsenko, 2007, lk 6-8).

Mare Määrsepp (2003, lk 11) jaotab lasteraamatuid selliselt:

- Muinasjutud
- Fantaasiakirjandus
- Realistlik kirjandus
- Teaduskirjandus

Lastekirjandus on tähtis sellepärast, et see annab võimaluse õppida tundma kultuuri, arendab last intellektuaalselt ja emotsionaalselt. Kirjandust lugedes õpib laps loetut analüüsima. Kirjandusteos võimaldab erinevaid arvamusi. Üks lugeja võib leida kirjandusteosest midagi täiesti muud kui teine

lugeja. Kvaliteetse kirjanduse tutvustamine lastele võib aidata kasvatada vastutustundlikke, edukaid ja hoolivaid inimesi (Crippen, 2012). Kirjandus aitab lastel mõista oma maailma; kujundada positiivset hoiakut, enesetunnetust ja enesehinnangut; arendada sallivust; arendada laste tundeid ja teadlikustada neid ning aitab õppida keelt (Çer, 2016, lk 80). Oma uurimuses leidsid Bal & Veltkamp (2013), et kirjanduse lugemine mõjub sellisele inimesele nagu empaatiavõime.

Lugemine aitab lapsi sõnade lugemiseks ja kirjutamiseks vajalikke tähti ja häälikuid õppida (Sweet, 2000). Kui laps loeb kohmakalt, ajab segamini silbid või tähed, iseloomustab see lugemiskursi. Tänapäeval on Eestis palju lapsi, kellel on selline probleem. Kui õpetajal ei ole soovi last aidata, ei ole kindlat õppemetoodikat, võib see edaspidi kahjustada lapse enesehinnangut (Vapper, 2019).

Tänapäevases digimaailmas võiks koolieelne lasteasutus rohkem kasutada õppetegevuses ettelugemist ning arendada huvi lugemise vastu. Lugemis- ja kirjutamisoskus on kajastatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava valdkonnas Keel ja kõne. ”Keel ja kõne valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel peetakse oluliseks suunata lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist” (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava seadus, 2008, 5. peatüki § 18 lõige 3).

Täiskasvanu seisukohalt on kuni kuuenda eluaastani lapse maailmavaade kaootiline. Laps tajub maailma nii, nagu ta näeb. Muinasjutt on üks võimalustest näidata lastele, kus on erinevad situatsioonid ja kus ta oskab võrrelda käitumisviise ja muinasjutu tegelaste iseloomu (Niiberg, 2009, lk 21). Kõikidele lastele meeldib kuulata muinasjuttu. Muinasjuttude kuulamine või lugemine soodustavad lapse arengut. Muinasjutt rikastab sõnavara, arendab fantaasiat, mälu ja mõtlemisoskust.

Muinasjutt mõjutab last psühholoogiliselt. See annab lastele võimaluse aru saada probleemidest ja teha neid selgeks laste tasandilt. Osa muinasjuttudest sisaldavad religioosseid põhimõtteid ning kirikuinimesed leiavad sealt palju olulisi ideid. Muinasjuttudel on rikkalik sisu. Nad aitavad lastele selgeks teha erinevaid olukordi. Valides muinasjuttu, lähtub lapsevanem sellest, mis neile endale lapsena meeldis või praegu meeldib. Kuigi parem oleks lähtuda lapse soovist. Milline muinasjutt on lapse jaoks sobivam, sõltub just lapsest, tema vanusest ja psühholoogilisest arengust või lapse küsimusest, mis teda praegu huvitab. (Bettelheim, 2007, lk 13-19)

Marya-Kristiina Lerkkanen kirjutab raamatus "Lugema õppimine ja õpetamine" (2007, lk 59), et täiskasvanutel on tähtis roll, kujundades lastes positiivset suhtumist lugema õppimisel. Samuti on oluline täiskasvanul suunata laste tähelepanu olemasolevatele raamatutele ning luua võimalusi lugema õppimiseks.

Raamatus „Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias“ Kristina Nugin (2017, lk 212) arvab, et raamatuid on vaja lugeda mitu korda, siis saab raamatu tekst lapsele omaks. Lapsed, kellel on probleemid lugema hakkamisega, vajavad ettelugemist. Ettelugemisel kuulavad lapsed õiget lauseehitust, intonatsiooni, rütmi, saavad aru loetust ning oskavad sellest rääkida. Samuti raamatus „Üldõpetuse rakendamine lasteaias“ soovib Nugin suunata lapsi lugemiskeskusesse, kus nad võivad ise raamatud valida ja tutvuda nendega. See võimalus arendab laste huvi raamatute vastu (Nugin, 2013, lk 85).

Juba varakult on vaja lapsi õpetada informatsiooni otsima. Oluliseks jääb see, et laps omandaks oma emakeele ja lugemis- ja kirjutamisoskuse varem, kui hakkab kasutama erinevaid digirakendusi. Rande kirjutab, et iga lugeja sünnib lapsena. Ta kirjutab, et kui laps ei puutu raamatutega kokku lapsepõlves, siis täiskasvanueas on raske ümber kujuneda. Lugejaks saamine on pikk protsess, mis algab lapsepõlvest (Rande, 1997, lk 7).

On vaja alustada lastele raamatute lugemisega võimalikult vara. Selleks, et laps kujuneks tulevikus lugejaks, peab tal olema eeskuju silmade ees. Aastasele lapsele on vaja lugeda enne und, siis kui ta on voodis. Samuti on vaja hoida kontakti käest kätte, siis laps tajub ettelugemist paremini (Kaskarov, 2013). Et äratada huvi lugemise vastu, loetakse kolmeaastastega raamatuid koos. Täiskasvanu võib kohandada teksti või jutustada piltide abil. Alates neljandast eluaastast kasvab lastel huvi ettelugemise vastu. Viieaastastele lastele meeldib kuulata, kui temale loetakse raamatuid ning ta esitab küsimusi etteloetud tekstide põhjal (Hallap & Padrik, 2009, lk 37-39). Lastele meeldib vastata küsimustele ning seostada ja võrrelda oma kogemust raamatutegelasega. Lapsed vanuses 3-7 on aktiivsed ja neil on piiramatult tähelepanu maht ning raamatut on vaja valida nii, et seda saaks korraka lugeda (Smith, 2001, lk 11-14).

Majzub ja Abu (2010) uurisid, kuidas kasutatakse raamatute ettelugemist koolieelses asutuses. Uuringust selgus, et laste jaoks on lugemine nii meelelahutus kui ka õpetlik protsess. Bettelheim arvab raamatus „Muinasjuttude võlujõud“ (2007), et selleks, et lugu teeniks lapse tähelepanu, peab ta olema uudishimulik ja pakkuma lastele meelelahutust. Lugu peab arendama intellekti, selgitama tema emotsioone ja mõjuma lapse probleemidele ning pakkuma nende lahendust. Lugu peab kasvatama lapses eneseusku (Bettelheim, 2007, lk 9).

Lugemine on mõtlemise-, kujutlemise-, arutlemise- ja probleemide lahendamise oskus. Lugemine on kõige olulisem oskus, mis inimesel võib olla. Lugemisharjumus kaotab oma tähtsust, kuna noored ja täiskasvanud veedavad enamuse aega televiisori ees. On palju võimalusi, kuidas saab äratada lapse huvi lugemise vastu. Need on õpetaja ja lastevanemate toetus; raamatukogu külastamine; hea ja huvitav raamat, õpetaja oskus motiveerida lapsi lugema raamatuid (Palani, 2012).

1.2. Varasemad uuringud lastekirjanduse ja multifilmide seose kohta

Varasemalt on Eestis meediateemasid uuritud, aga just lastekirjanduse ning selle alusel tehtud multifilmide tegelaste tundmise kohta ei ole uuringuid olnud. Uuringud on küll seotud meediaga, aga mitte raamatutega.

Lappi (2011) uurimistöö eesmärgiks oli anda ülevaade 5-7 aastaste laste hetkelemmikutest ning püüda mõista, kuidas lapsed oma lemmiktegelaste käitumist tõlgendavad ning kas ja kuidas see nende igapäevaelus avaldub. Uurimusest selgus, et lastele meeldivad väljamõeldud kangelased, mitte igapäevaelust tuttavad tegelased. Need tegelased ärgitavad rohkem meelelahutust kui õpetlik materjal. Laste lemmiktegelased muutuvad väga kiiresti, nad on hetkelised.

Žmud (2021) uuris oma bakalaureusetöös kas ja mil määral kasutavad Tallinna vene õppekeelega lasteaiaõpetajad eesti lastekirjandust. Uurimusest selgus, et uuritud õpetajad kasutavad eesti lastekirjandust oma tegevustes. Samuti teavad lapsed eesti lastekirjanike raamatud. Õpetajad kasutavad eesti lastekirjandust oma tegevustes enamasti ettelugemisel. Tulemustest ilmnes, et vene õppekeelega lasteaias enim kasutatavad lastekirjanikud on Eno Raud, Leelo Tungal, Ellen Niit ning Edgar Valter. Ettelugemiseks valmistudes lähtuvad õpetajad laste vanusest ning raamatu sisust.

Sarnasel teemal on kirjutanud Emily Lindsalu (2016) oma bakalaureusetöö. Tema uurimistöö eesmärk on teada saada koolieelikute ekraanimeedia lemmiktegelaskujudest ning nende mõjust lastele. Uurimusest selgus, et laste lemmiktegelased olid pärit ETV2-st ja lemmikud, kes on pärit animafilmidest. Multifilmide vaatamine mõjutab laste käitumist ning rikastab sõnavara.

Oma bakalaureusetöös uuris Emily Stella Tintso (2018) lasteaiaõpetajate arvamusi lasteraamatute valiku ja kasutamiskiiside kohta 5-6 aastaste laste lugemishuvi toetamiseks. Uurimusest selgus, et lasteraamatud peavad olema lastele eakohased ja õpetlikud (andma edasi elulisi kogemusi). Tähtsaks märkisid õpetajad

ka selle, et raamatus peavad olema pildid, arusaadav ja loogiline tekst. Õpetajad peavad oluliseks ettelugemist ning arvavad, et raamatute paigutamine rühmas on ka väga oluline.

Eva-Riin Rückenberg (2015) oma bakalaureusetöös uuris 5-6 aastaste laste kogemusi lastekirjandusega. Uuringust selgus, et lastel on soov kuulata ettelugemist. Laste jaoks on oluline valida raamatut iseseisvalt ning nad eelistavad rohkem muinasjutte. Lastel on positiivsed kogemused kokkupuutest raamatutega ning nende jaoks lugemine on kvaliteetne ajaveetmine koos ema ja isaga.

Kaljo (2017) oma bakalaureusetöös teemal "Eesti lastekirjanduse kasutamine kahe Kohtla-Järve lasteaia näitel" selgitas välja, millistes tegevustes kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuses eesti lastekirjandust ja kui palju seda kasutatakse. Tulemusest selgus, et õpetajad eelistavad kasutada lastekirjandust Keel ja kõne valdkonnas. Kõige rohkem kasutavad õpetajad oma tegevustes muinasjutte. Ilmnes, et kirjanduse valimisel lähtuvad õpetajad laste vanusest ja tegevuse eesmärkidest. Õpetajad äratavad huvi kirjanduse vastu, kasutades pilte, ettelugemist ja huvitavate raamatute tutvustamist.

Samuti on läbi viidud sarnaseid uuringuid Venemaal. Starodubtseva (2020) uuringu eesmärk oli välja selgitada kõige populaarsemad multifilmid ja lemmiktegelased 4-6 vanuses lastel, kes käivad lasteaias. Uuringus osales 11 haridusorganisatsiooni Irkutski oblastist (Venemaa). Kokku oli 331 last vanuses 4-6 aastat. Lapsed pidid joonistama pildi oma lemmiktegelasest. Lapsed ise valisid, keda nad joonistavad ja millega. Õpetajad innustasid lapsi, kes ei saanud hakkama, aga otseselt protsessi ei mõjutanud. Uuringust selgus, et enamus lastest joonistasid mitte lemmiktegelast, vaid multifilmi või selle süžeed. Lapsed joonistasid 170 multifilmi ja 223 tegelast. Multifilmide valik on nii suur, et lapsed ei jõua kõike vaadata ja keskenduda ning mõista ja tõsta esile peategelast. Suur valik multifilme ning nende kiire vahetumine ei võimalda lastel arendada kiindumussuhet lemmiktegelaste vastu ja jätta teda meelde (Starodubtseva, 2020).

Sarnane uurimus viidi läbi Venemaal, kus O. Kuznetsova ja E. Bolšakova uurisid laste ettekujutust vene rahvajutust. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada laste ettekujutus vene rahvamuinasjutust. Uurimuses osales 125 last. Andmekogumise meetod oli autori ankeetküsitlus, mille käigus selgitati välja, et kujutlused vene rahvamuinasjutust on vastuolulised. Selgus, et vene muinasjutud on lastele vähe tuttavad, nad orienteeruvad rohkem multifilmi tegelastele, aga mitte muinasjututegelastele. Samuti eelistavad lapsed rohkem muinasjutte ja multifilme, mis on tehtud välismaal (Kuznetsova & Bolšakova, 2019).

1.3. Lastekirjandus multiplikatsioonis

Kino- ja animatsioonikunst tekkis XIX-XX sajandil ning siin on animafilmidel ehk multifilmidel eriline koht.

Animatsioon (ladina keeles animatio, tõlkes hingestamine, elustamine) on graafikaobjektide võimalikult tõepäraselt liikuma panemine filmi- ja meediakunstis (Rinde, 2015, lk 1).

Tänapäeval digimaailma arenedes on multifilmid muutunud kõigile kättesaadavaks ning filmide ja multifilmide vaatamine võtab palju aega laste vaba aja veetmisest. Raamatute lugemine on jäänud tahaplaanile. Pleškova kirjutab oma artiklis, et kino ja multiplikatsioon on tänapäeval väga olulised lapse elus, aga uuringud selle kohta praktiliselt puuduvad. Kino- ja animatsioonikunst võivad mängida erilist rolli kirjandustegelaste kujundamisel (Pleškova, 2015).

Animafilmi erksus ja värvirikkus, mida saadab muusika, tugevdab laste emotsioone nähtust, seetõttu saab laps paremini aru ning teadvustab, mida ta nägi. See mõjub positiivselt lapse kõne arengule, kuna laps saab rohkem rääkida (Guskova, 2010).

Rääkimine ja vestlemine on lapse kõne arengu alus, mida saab toetada lapsega raamatut lugedes. Seega tuleks eelistada televisioonile lugemist (Nugin, 2017, lk 212 toetudes Fox 2001).

Kirjanduse ja filmi suhetest on kirjutanud Anneli Saro artiklis "Film kirjanduse interpreteerija, populariseerija ja kanoniseerijana" (Saro, 2013). Anneli Saro rõhutab, et filmikunst esineb kirjanduse visualiseerija ja interpreteerija rollis. Samas tuleb eriti koolieas esile ka filmikunsti kirjandust populariseeriv funktsioon (Saro, 2013). Saro sõnul tuleb "kirjanduse ja filmi kokkukuuluvus kõige selgemalt ilmsiks lastekultuuris, kui nähtud film või etendus võib tekitada huvi selle teose raamatuversiooni vastu" (Saro, 2013).

Koolieelses eas puutuvad lapsed kõige rohkem kokku muinasjuttudega. Peaaegu kõigi tuntud muinasjuttude alusel on tehtud ka multifilme. Lastekirjanduse ja muinasjuttude põhjal tehtud multifilmid on populaarsed, sest lastele on oluline, et raamatus ja filmis oleks üks süžee ja tegelane.

Järgnevalt on vaadeldud antud bakalaureusetöös kasutatud muinasjutte ja nende põhjal tehtud multifilme:

Eno Raud "Sipsik"

Eno Raua lasteraamat "Sipsik" ilmus 1962. aastal (Mäekivi, 2020). Raamatu on illustreerinud Edgar Valter. Sipsik on mõtlev, rääkiv ja iseseisvalt tegutsev kaltsunukk, mille Mart õmbles oma väikesele õele Anule sünnipäevaks. Sipsik satub koos Anuga kaasahaaravatesse seiklustesse: koos käiakse ujumas, ronitakse katusele, sõidetakse taksos, ollakse üksi kodus. Autor on hästi tabanud väikese lapse tunde- ja mõttemaailma erisugustes situatsioonides.

Raamatut on tõlgitud paljudesse keeltesse sh vene, inglise, saksa, soome, läti, leedu, ukraina keelde. Raamatut on üle maailma välja antud 1,8 miljonit eksemplari üheteistkümmes erinevas keeles (Rohumägi, 2018).

Täispikk animafilm "Sipsik" valmis Eno Raua raamatu ja Edgar Valteri illustratsioonide põhjal aastal 2020 studios A-Film. Filmi režissöör on Meelis Arulepp, stsenaarist ja teine režissöör oli taanlane Karsten Kiilerich. Filmi režissööri Meelis Arulepa sõnul on tegemist koguperefilmiga, mida võiksid huviga vaadata nii lapsed kui täiskasvanud. Animafilm "Sipsik" ei ole algupärase kirjandusteose põhjal valminud film, vaid mugandatud lugu, filmi keskkond on muudetud kaasaegsemaks, samuti erinevad filmi tegelased oma iseloomult Eno Raua raamatu tegelastest (Eesti Filmi Andmebaas, 2020).

Lasteraamatus on lühikesed jutud, enamus neist ei ole omavahel seotud. Filmil on sissejuhatus, kulminatsioon ja lõpposa. Filmis on osa sündmustest kas juurde kirjutatud või muudetud (Puust, 2020). Selle tõttu on film pälvinud ka kriitikat eelkõige täiskasvanute poolt, kes ootasid oma lapsepõlve lemmiteose autoritruud ekraniseeringut. Erinevas vanuses lastele on aga film valdavalt meeldinud. Võib-õelda, et film on saavutanud suure populaarsuse (Lõhmus, 2020).

Andrus Kivirähk "Leiutajateküla Lotte"

Andrus Kivirähki lasteraamat "Leiutajateküla Lotte" ilmus 2006. aastal Janno Põldma ja Heiki Ernitsa joonisfilmi "Leiutajateküla Lotte" ainetel. Illustraatorid on Heiki Ernits, Mariann Joa, Katri Haarde, Tõnis Kenkmaa. Raamatu peategelane on vahva koeratüdruk Lotte, kes elab Leiutajate külas. Selles külas meeldib kõigile leiutada ja asju uurida (Eslas, 2007).

Raamat on tõlgitud vene, läti, soome keelde ja on kantud 2008 IBBY aunimekirja ning saanud samal aastal Nukitsa konkursil I koha. Raamat on olnud väga edukas ka sellepärast, et lapsed on juba eelnevalt tutvunud tegelastega joonisfilmi kaudu (Eesti lastekirjanduse keskus, 2006).

Kogupere animafilm “Leiutajateküla Lotte “ valmis 2006. aastal. Siinkohal on huvitav see, et Lotte puhul enne oli film, siis kirjutati raamat. (Linnard, 2018). Filmi režissöörid on Janno Põldma ja Eiki Ernits. Filmi väärtuseks on see, et film on täiesti vägivallavaba, siin pole negatiivseid tegelasi, pole tavalist hea ja kurja võitlust. Film on kantud soojast huumorist, tegelased on väga värvikad ja omapärased. Filmi tegijad on öelnud, et Lotte ei ole pelgalt tegelaskuju, vaid omamoodi filosoofia kehastus. Lotte on kõikide ettevõtmiste eestvedaja, ta on julge, alati abivalmis, optimistlik. Ka teised Leiutajateküla elanikud on rõõmsad ja optimistlikud. Nad võivad olla veidrikud, kuid mitte pahatahtlikud. Kogu filmi atmosfäär on positiivne ja heatahtlik. Filmile lisavad väärtust ka Sven Grünbergi muusika ja kirkaste värvidega, huvitavate detailidega pildikeel. Film “Leiutajateküla Lotte” on pälvinud ka rahvusvahelise tunnustuse (Eesti Filmi Andmebaas, 2006). Film on linastunud Lätis, Leedus, Norras, Hollandis, Saksamaal (Kindlam, 2006). Praeguseks on Lotte-filme ostnud üle 10 riigi. Lotte Lotte annab võimaluse tutvuda eestlastega ja mõista eestlaste mõttelaadi (Csüllög, 2019).

Astrid Lindgren “Väikevend ja Karlsson katuselt”

Astrid Lindgreni lasteraamat “Väikevend ja Karlsson katuselt” ilmus 1955. aastal. Karlssoni tegelaskuju idee kuulub kirjaniku tütrele. See lugu sündis siis, kui ta üks kord jutustas Astrid Lindgrenile sellest, et siis, kui ta jääb üksi, tuleb tema tuppa läbi akna väike rõõmsameelne mees, kes peidab end, kui keegi täiskasvanutest tuppa tuleb. (Bökov, 2013). Karlsson on väike tõntsakas mehike, kes oskab lennata ja elab korstna taga katusel väikeses majakeses. Koos Väikevennaga tembutatakse, käiakse katusel ja kollitatakse. Esimeses raamatus tutvutakse ka Väikevenna perega, vanemate ning õe ja vennaga. Karlssoni on peetud ka negatiivseks tegelaseks ja see, mis ta teeb, häirib õpetajaid ja lapsevanemaid (Kudrjasov, 2012).

Esimesele raamatule järgnesid “Karlsson katuselt lendab jälle” (1962) ja “Karlsson katuselt hiilib jälle” (1968). Norra-Rootsi animafilm “Väikevend ja Karlsson katuselt” linastus 2002. aastal, filmi kunstnik on Ilon Wikland, Astrid Lindgreni raamatute illustreerija. Film on lõbus koguperefilm, mis naerutab neidki, kes pole raamatut lugenud. Venemaal on väga populaarsed nõukogude multifilmid „Väikevend ja Karlsson“, mis linastus 1968. aastal ja „Karlsson tuleb tagasi“ 1970. aastal (Golda, 2019). Multifilmide režissöör oli Boriss Stepantsev. Filmis on võrreldes raamatuga üsna palju erinevusi (Bökov, 2013). Väikevend nõukogude multifilmis on üksik poiss, kelle vanemad käivad tööl. Astrid Lindgreni raamatus on Väikevenna ema koduperenaine ning tal on õde, vend ja sõbrad. Ka Karlssoni tegelaskuju erineb

raamatukangelasest. Filmile lisas populaarsust see, et filmile andsid hääle mitmed tuntud näitlejad, Karlssonile populaarne näitleja Vassili Livanov, preili Brokile Faina Ranevskaja (Busnjuk, 2010).

Alan Milne "Karupoeg Puhh"

Karupoeg Puhhiga tutvusid lugejad 1925. aastal, kui Londoni ajalehes ilmus Alan Alexander Milne'i loo esimene peatükk: "Peatükk, milles me esimest korda kohtume Karupoeg Puhhi ja mesilasi".

Lugu meeldis lugejatele ja aasta hiljem ilmus esimene raamat, mis pajatab saepuru peas oleva kaisukaru seiklustest, mis kandis nime Karupoeg Puhh. (Jakovleva, 2016). 1928. aastal valmis järg "Maja Puhhi salu servas". Nende juttude tegelasteks on poiss Christopher, kelle prototüübiks oli kirjaniku poeg, ja tema mänguloomad: karu Winnie Puhh, põrsas Notsu, eesel Iiah, Öökull, Jänes, känguru Kängu oma poja Ruuga ja Tiiger.

Karupoeg Puhhi seiklustest on valminud mitu animafilmi. Esimene täispikk animafilm Walt Disney studios valmis 1977, 2004 linastus kogupere animatsioon "Kevad koos Ruuga", 2011 täispikk animafilm "Karupoeg Puhh". Studios Sojuzmultfilm valmis 1969 kolm filmi "Karupoeg Puhh" ainetel. Režissöör oli Fjodor Hitruk. Erinevalt raamatust ja Disney studio filmidest ei näe nende filmide Karupoeg Puhh välja nagu plüüšist mänguasi. Filmi visuaal meenutab laste joonistusi. Karupoeg Puhhi multifilmid muutusid väga populaarseks. Nõukogude ja Disney multifilmide variandid eristuvad. Ameerika versiooni järgi on Karupoeg Puhh lahke, aeglane, pikka kasvu naerusuu. Sojuzmultfilmi järgi on Karupoeg Puhh aga väike ja paks kareda häälega, ei naerata ning kogu aeg räägib kiiresti. Teised muinasjututegelased eristuvad samuti. Tiigrit ja känguru võib kohata vaid Disney multifilmis (Kolmogorova, 2018).

Eduard Uspenski "Onu Fjodor, koer ja kass"

Vene tuntud lastekirjaniku Eduard Uspenski lasteraamatu "Onu Fjodor, koer ja kass" ainetel valmis Sojuzmultfilmis 1974. aastal esimene multifilmi versioon, kuid sel polnud erilist edu. Neli aastat hiljem kirjutas Eduard Uspenski uue stsenaariumi, mis erines raamatust tunduvalt. 1978. aastal linastus esimene osa multifilmitriloogiast "Kolm sõpra Prostokvašinost". Uus multifilm oli palju populaarsem kui raamat. Edu multifilmile andsid tuntud näitlejad, kes andsid multifilmi tegelastele oma hääle (Dubogrei, 2016). 1980. aastal tuli jätk "Vaheaeg Prostokvašinost" ning 1984. aastal "Talv Prostokvašinost". Prostokvašino filmide kandev idee on klassikaline linna ja maa vastandus. Prostokvašino tegelased on sõbralikud, südamlikud ja armsalt otsekohesed (Zöbin, 2016). Prostokvašinost valitseb heatahtlik ja positiivne

meeleolu, tegelased on kujutatud mõnusa huumoriga. Multifilmid said kiiresti väga populaarseks ja kuuluvad praegugi nii nimetatud multifilmide kullavaramusse.

Onu Fjodori, postiljon Petškini, kass Matroškini ja koer Šariku seilustele elavad kaasa nii lapsed kui täiskasvanud. Selle multifilmiga oodatakse uue aasta pidustusi enam kui 35 aastat. Huvitav on see, et „Talv Prostokvašinos“ ei ole kirjutatud raamatu põhjal. Kirjanik lõi selle nullist, võttes aluseks loo enda elust. „Talv Prostokvašinos“ on jäänud vaatajatele meelde mitte ainult Matroskini ja Šariku koomilise tüli, vaid ka filmis kõlavate laulude pärast (Prorovskaja, 2020).

Prostokvašino filmide kandev idee on klassikaline linna ja maa vastandus. Prostokvašino tegelased on sõbralikud, südamlikud ja armsalt otsekohesed (Zöbin, 2016). Prostokvašinos valitseb heatahtlik ja positiivne meeleolu, tegelased on kujutatud mõnusa huumoriga.

Wilhelm ja Jakob Grimm „Breemeni linna moosekandid“

Muinasjutu „Breemeni linna moosekandid“ kirjutasid vennad Grimmid 1819. aastal. Muinasjutu kangelased on eesel, koer, kass ja kukk, kes lahkuvad oma tänamatute peremeeste juurest, et minna Breemenisse ja hakata rändmuusikuteks. Loomad toetavad üksteist ning ühinevad, et pikal teekonnal ohtudele ja raskustele vastu astuda. Nad leiavad endale uue kodu ja alustavad uut elu. Muinasjutt oli väga populaarne ning seda on palju ekraniseeritud. Esimene muinasjutu põhjal tehtud animafilm valmis 1922. aastal Disney stuudios. Nõukogude Liidus sai väga populaarseks joonisfilm, mis linastus 1969. aastal (Aleksandrova, 2019). Selles joonisfilmis lisanduvad loomadele inimestest tegelased – trubaduur, printsess, kuningas, keda ei ole algupärase muinasjutus. Multifilm sai eriti populaarseks tänu helilooja Gennadi Gladkovi rock-and-rolli elementidega muusikale ja filmi lauludele. Filmis ei olegi kõnerepliike (tegelaste kõnet), kõlab ainult muusika ja laul. Eriti populaarne on laul „Maailmas pole midagi paremat ...“. 1973. aastal linastus jätkufilm „Breemeni linna muusikute jälgedes“ ja aastal 2000 „Uued Breemenid“ (Hromov, 2021).

Hans Christian Andersen „Lumekuninganna“

Hans Christian Andersen kirjutas muinasjutu „Lumekuninganna“ 1844. aastal. Muinasjutt räägib hea ja kurja võitlusest ning armastuse võidust ratsionaalsuse üle. Muinasjutus asub väike tüdruk Gerda pikale ja raskele teekonnale, et üles leida ja koju tuua tema naabripoiss Kaj, kelle oli röövitud Lumekuninganna. Oma teekonnal kohtub Gerda nii häid kui halbu tegelasi. Kui lapsed koju jõuavad, selgub, et nad on vahepeal suureks saanud. Uurijad on märkinud, et muinasjutul on tihe seos autori eluga. Väikese poisi

prototüüp oli kirjanik ise, tema naabritüdruk Lisbet oli Gerda ja kuri kuninganna oli ooperilaulja Jenni Lind. Muinasjutt on väga populaarne ning see on tõlgitud erinevatesse keeltesse. Muinasjutu alusel on tehtud palju etendusi ja filme (Surženko, 2016).

Esimene nõukogude animafilm "Lumekuninganna" ainetel valmis 1957. aastal. Film on võrdlemisi autoritruu, välja on jäetud ainult algupärase muinasjutu tugevad kristlikud motiivid. Käesoleval ajal on kõige populaarsemaks "Lumekuninganna" aintel tehtud filmiks 2013. valminud Walt Disney studio täispikk joonisfilm "Lumekuninganna ja igavene talv" ("Frozen"). Animafilm "Lumekuninganna" on saanud väikeste tüdrukute tõeliseks lemmikuks. Filmi populaarsust toetavad ka filmikangelasi kujutavad mänguasjad, tegelusraamatud, ehted, koolitarbed jms. Filmi kangelannaks on kartmatu tüdruk Anna, kes läheb ohtlikule teekonnale, et leida ja vabastada oma õde Elsa. Annat saadab tahumatu mägilane Kristoff ja viimase ustav põhjapõder Sven. Kõrgel mägedes võitlevad nad külma, tuisu ja laviinidega ning kohtavad muinasjutulisi olendeid, trolle. Filmis on palju eriefekte ja koomilisi seiku. "Lumekuninganna ja igavene talv" tõusis kõigi aegade edukaimaks animafilmiks ning võitis ka Oscarid parima animafilmi ja parima filmilaulu kategoorias ("Let It Go") (Filmiveeb, 2013).

"Lumekuninganna II: Elsa ja Anna uued seiklused" on 2013. aastal valminud animafilmi "Lumekuninganna ja igavene talv" kauaoodatud järg (Hea Film).

Tove Jansson "Muumitroll"

Muumitrollid mõtles välja soome-rootsi kirjanik ja kunstnik Tove Jansson. Ta kirjutas aastatel 1945-1970 üheksa rootsikeelset muumiraamatut. Muumitrollid, kes välimuselt meenutavad jõehobuseid, elavad hubases Muumimajas Muumiorus. Koos sõprade ja sugulastega elavad nad läbi uskumatuid seiklusi. Muumilood on väga populaarsed kogu maailmas mitte ainult laste, vaid ka täiskasvanute seas. Võib öelda, et need on mõeldud lapsele täiskasvanu hinges. Muumipere ja nende sõbrad ei ole tavalised loomamuinasjutu tegelased, vaid meenutavad oma iseloomult ja käitumiselt inimtüüpe. Peale üheksa juturaamatu on Tove Jansson välja andnud ka muumiteemalisi pildiraamatuid ja koomikseid. Muumilugude ainetel on tehtud palju animafilme, etendusi, valmistatud erinevaid kaubaartikleid ja avatud teemapark Soomes Naantalis. Tove Janssoni loodud muumilugusid on tõlgitud ligi 50 keelde, nende põhjal on tehtud arvukalt animafilme. Eriti populaarsed on Muumitrollide lood Soomes, Rootsis, Eestis, Taanis, Norras, Poolas, Venemaal, Jaapanis, Iisraelis ja Inglismaal. Esimene nukumultifilm ilmus 1978. aastal. Seejärel 1990-1992 valmis Jaapani-Soome animasari "Muumioru Lood", mida näidati 124 riigis. Need lood ei ole raamatu täpne ekraniseering, mitme osa lood puuduvad raamatust, samuti on sisse

toodud uusi tegelasi, keda raamatus ei esine. 2019 aastal valmis Soome – Suurbritannia animasari Muumitrollidest (Volojhova, 2019). Animasari “Muumioru lood” toob eetrisse ajatud positiivse sõnumiga lood armastusest, sallivusest, julgusest ja meie erinevuste aktsepteerimisest. "Muumioru lood" on animasari kogu perele, täis elu, naeru, seiklust, fantaasiat, huumorit, vaimukat dialoogi, energiat ja draamat. 2014. aastal linastus Tove Janssoni originaalkoomiksitel põhinev Soome-Prantsuse “Muumid Rivieral”, Fantaasiaküllane koguperesari pakub naudingut nii ammustele muumide fännidele kui ka uutele sarja austajatele. Sarja peategelaseks on uudishimulik Muumitroll, kes oma ebatraditsionaalse pere ja veidrate sõpradega viib vaatajaid seiklema Muumioru maagilisse maailma.

Charles Perrault ”Punamütsike”

Muinasjutt, mis sarnaneb “Punamütsikese” sisuga, on pärit XIV sajandist Prantsusmaalt. Hiljem sai muinasjutt tuntuks kogu Euroopas (Gordeeva, 2017). Meie teame Punamütsikese lugu kõigepealt Charles Perrault’ variandis. Erinevates riikides on lugu tüdrukust, kes läks vanaemale külla, erinev. Kokku on antud muinasjutu variante 58 (Smirnova, 2013). 1697. aastal avaldas Charles Perrault oma raamatu “Haneema muinasjutud või lood ja muinasjutud möödunud aegadest koos õpetusega”, milles sisaldus muinasjutt tüdrukust ja hundist. Perrault variandis sõi hunt tüdruku ja vanaema ära. See oli õpetuseks noortele tütarlastele selle kohta, et võõra sõnu ei tohi uskuda. Vennad Grimmid kirjutasid Punamütsikese loo ümber, nende variandis päästab jahimees Punamütsikese ja vanaema ära. Vendade Grimmide versioon ilmus 1812. aastal. Tänapäeval teatakse ja loetakse lastele just seda versiooni (Gordeeva, 2017). “Punamütsikese” muinasjutu ainetel on tehtud palju erinevaid filme. Nende hulgas on nii õudusfilme kui lihtsaid laste animafilme. 1977. linastus “Punamütsikese” ekraniseering, mis sai väga populaarseks. See film oli rohkem muusikaline komöödia ning filmi sisu erines suuresti muinasjutuversioonidest (Mihhailova, 2021). Esimene nõukogude multifilm Punamütsikesest linastus aastal 1937. Rahvusvahelise tunnustuse pälvis 1958. aastal linastunud film „Petja ja Punamütsike“. Selles filmis päästab Punamütsikese ja vanaema tubli pioneer Petja Ivanov.

Muinasjutt „Kakuke”

Muinasjutt „Kakuke“ on tuntud muinasjutt, mis on levinud paljude rahvaste seas. Vene keeles on 16 erinevat versiooni, ukrainakeelseid versioone on 8, valgevenekeelseid – 5 (Kudrjašova, 2016). Esimesena kirjutas Kakukesest A. N. Afanasjev (Kurlat, 2015). Ametlikult ilmus see muinasjutt 1873. aastal kogumikus "Vene rahvajutud", mille autoriks autoriks oli A.N. Afanasjev. Eesti versioonis kannab muinasjutt nime „Leivakakuke“

Muinasjutt „Kakuke“ on üks esimesi, mida jutustatakse ja loetakse väikesele lapsele. Samuti on see muinasjutt lasteaegade repertuaari raudvara, selle põhjal tehakse dramatiseeringuid ja rollimänge.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Bakalaureusetöö eesmärgiks on välja selgitada, kui suur on laste kokkupuude erinevate muinasjututegelastega raamatutes ja multifilmides. Antud teema on aktuaalne, kuna tänapäeval on lapsevanemad hõivatud ja ise tunnistavad, et neil ei ole aega raamatu lugemiseks ja enamuse oma vaba ajast lapsed vaatavad multfilme.

Eesmärgini jõudmiseks on esitatud uurimisküsimused:

1. Milliseid lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende alusel tehtud multifilmide tegelasi tunnevad Kohtla-Järve lasteaia lapsed?
2. Kas laps oskab oma muinasjuttudest rääkida?
3. Kuidas laps tutvub muinasjuttudega: audiomuinasjutu-, raamatu või multifilmide abil?
4. Kui suur on laste elus multifilmide vaatamise osa võrreldes lasteraamatute ettelugemise kuulamisega?

Selles peatükis kirjeldatakse uuringu läbiviimise meetodit, valimit, uurimisprotseduuri ja andmeanalüüsi.

2.1.Meetodi valik ja kirjeldus

Uurimistöõ ülesanded olid:

1. Küsimuste koostamine laste suulisteks anketeerimiseks ja anketeerimine läbiviimine
2. Kirjaliku ankeedi koostamine õpetajatele ja selle edastamine lasteaia juhtkonnale
3. Saadud informatsiooni analüüsimine ja järelduste tegemine

Meetod on uurija erinevate ülesannete täitmine, mille abil ta püüab oma uurimisprobleemi lahendada (Boikov, 2001, lk 17).

Eesmärgi saavutamiseks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit, et arvuliste hulgalistega koguda infot küsimustike ja intervjuudega ning analüüsida arvutusliku viisiga (Õunapuu, 2014, lk 55).

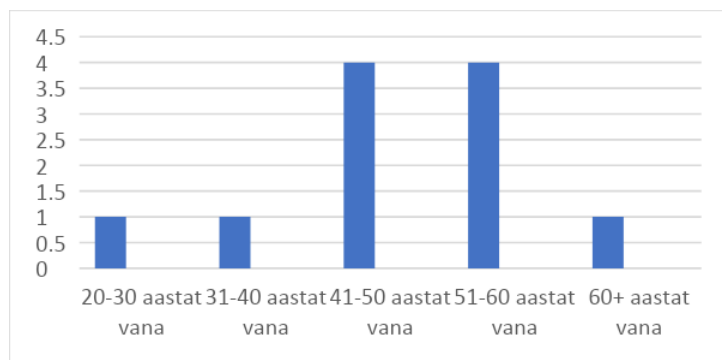
Anketeerimiseks koostasid küsimustiku lähtudes uurimisküsimustest. Õpetajate ankeet koosnes kolmeteistkümnest küsimusest. Ankeet oli koostatud Google Formsis ”**Lisa 1 järg**”. Ankeetküsitlus on viis, mille abil saab uurida erinevate inimeste seisukohti (Kidron, 2008, lk 74). Küsitluslehe infot saab kiiresti salvestada ning arvutiprogrammide abil analüüsida (Hirsjärvi et al., 2010, lk 182). Ankeetküsitluses oli 14 küsimust ning sisaldas nii suletud kui ka avatud küsimusi. Osade küsimuste juurde oli lisatud rida märkusega ”muu”. Vastates sellistele küsimustele, oli õpetajatel võimalus kirjutada oma vastus. Ankeedi alguses oli uurimuse eesmärgi tutvustus.

Lastega viidi läbi suuline ankeetküsitlus, kuna lapsed ei oska veel ise lugeda ja ei saa iseseisvalt läbi lugeda küsimusi ja märkida õiget vastust. Laste anketeerimiseks oli ettevalmistatud küsimustik, mis sisaldas 14 küsimust ”**Lisa 2 järg**”. Ankeet oli paberikandjal ning sisaldas poolavatud ja avatud küsimusi. Raamatute valimine ankeeti koosnes mitmest etapist. Esialgu valiti välja kõige populaarsemad nii eesti kui ka venekeelsed raamatud. Järgnevalt uuriti, missuguste raamatute alusel on tehtud multifilmid. Selle alusel koostati raamatute nimekiri. Ankeet oli koostatud Google Forms ning jagatud internetis. Seejärel pidid lasteaiaõpetajad, kes töötavad lastega vanuses 4-6, märkima nende arvates kõige tuttavamad raamatud, mida lapsed võiksid teada. Õpetajaid võisid lisada ka oma raamatuid, mida nimekirjas ei olnud. Sellele ankeedile vastasid nii venekeelsed kui ka eestikeelsed õpetajad (**Lisa 3**). Laste suulisele ankeedile oli lisatud ka raamatute pildid, millele vaadates laps pidi vastama, kas ta tunneb seda tegelast multifilmist või raamatust. Uuringus osalesid lapsed vanuses 4-6 aastat. Uuringus osalemiseks küsiti luba lastevanematelt (**Lisa 4 järg**). Lapsi küsitleti individuaalselt. Intervjuu salvestamiseks kasutati diktofoni. Lastelt küsiti luba kõne salvestamiseks.

Osalemine uurimuses oli vabatahtlik ja anonüümne.

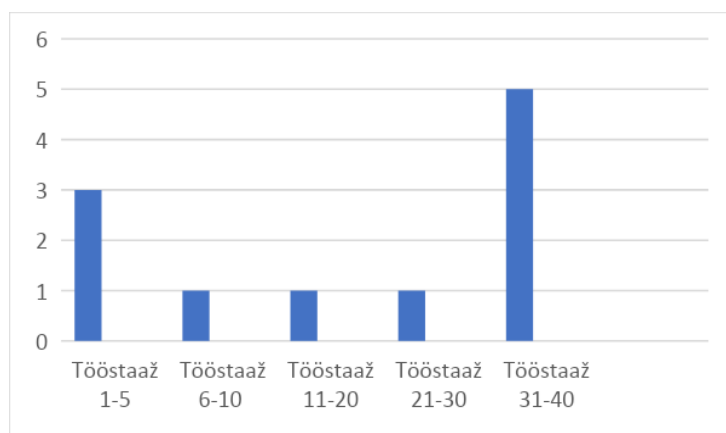
2.2. Valimi moodustamine

Uurimus viidi läbi ühes Kohtla-Järve linna lasteaias. Lasteaias on neli rühma. Nendest on kolm aiarühma ja üks sõimerühm. Valimi moodustavad lasteaiaõpetajad ja lasteialapsed. Osalemine uuringus oli vabatahtlik ja anonüümne. Valimi moodustamisel kasutati mugavusvalimit. Uuringusse oli kaasatud kõik õpetajad, kes töötavad lasteaias, nii rühmaõpetajad kui ka projektis ”Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas” osalevad õpetajad. Valimi moodustasid 11 õpetajat Kohtla-Järve Kakuke lasteaiast, kuna lasteaias on vaid 11 õpetajat, polnud võimalust kaasata rohkem õpetajaid. Uuringus osalenud õpetajad olid vanuses: 20-30 – 1 õpetaja, vanuses 31-40 – 1 õpetaja, vanuses 41-50 oli 4 õpetajat, 4 õpetajat märkisid oma vanuseks 51-60 ning õpetajaid, kelle vanus on 60+, oli 1 (vt joonis 1).

Joonis 1. Lasteaiaõpetajate vanus, arvudes

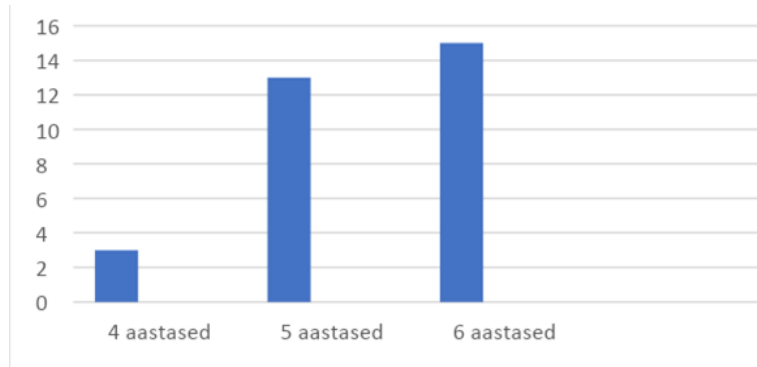
Uurimuses osalenud lasteaiaõpetajate tööstaaž pedagoogina oli selline: kuni viis aastat töötavaid õpetajaid oli 3. Rohkem kui kolmkümmend aastat märkisid 5 õpetajat vastanutest. Õpetajaid, kelle tööstaaž on 6-10 aastat, oli 1. Samuti oli 1 õpetaja, kes märkis oma tööstaažiks 11-20 aastat ja 1 õpetaja, kes märkis 21-30 aastat (vt joonis 2).

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate tööstaaž, aastates

Samuti valimi moodustasid lapsed, kes käisid samas lasteaias. Valimisse kuulusid lapsed, kelle vanus oli 4-6 aastat. Neljakümnest lastest, keda oli võimalik anketeerida, õnnestus küsitleda vaid 31 last. 15 lastest olid vanuses 6 aastat, viieaastased lapsi oli 13 ning 3 vastanutest olid nelja-aastased (vt joonis 3). Valimisse võtsin need lapsed, kuna selles vanuses võivad lapsed jutustada oma kogemustest ning on juba kokku puutunud nii raamatutega kui ka multifilmide vaatamisega. Nelja-aastane laps võtab aktiivselt osa vestlusest ja jutustab rõõmuga toimingutest. Viieaastane oskab juba moodustada enda kogemuste põhjal

väikseid lugusid, mis koosnevad 3-5 lausest. Vanuses kuus aastat oskab laps rääkida enda vilumustest (Hallap & Padrik, 2009, lk 30).

Joonis 3. Laste vanus, arvudes

2.3.Uurimisprotseduur

Uuring viidi läbi ühes Kohtla- Järve lasteaias, kus olid kaasatud 11 lasteaiaõpetajat ja 31 last.

Küsimustiku koostamisel lähtusin uurimistöö eesmärkidest, mida tahan saavutada. Kõik küsimused olid seotud bakalaaurusetöö temaga ning sisaldasid küsimusi lastekirjandusest ja multifilmidest. Küsimustikud laste ja õpetajate jaoks olid koostatud jaanuaris.

Uuringu läbiviimiseks lepiti kokku lasteaia juhtkonnaga. Lasteaeda oli saadetud elektrooniline kiri palvega edastada see lasteaiaõpetajatele. Kirjas oli kirjutatud uuringu eesmärgist ning kiri sisaldas linki elektroonilisele ankeedile. Kiri saadeti välja jaanuaris 2022 ja vastata paluti nädala jooksul. Esimeseks veebruariks pidid kõik õpetajad vastama ankeedi küsimustele. Õigeks ajaks üheteistkümnest õpetajatest, kes kuulusid valimisse, vastasid kõik üksteist. Osalemine uurimuses oli vabatahtlik.

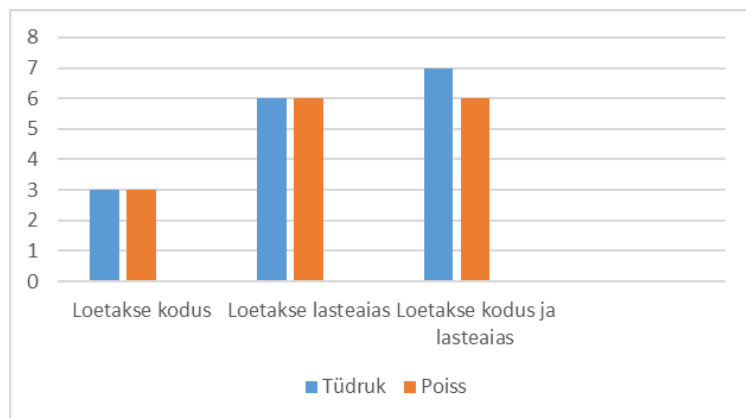
Laste suuliseks anketeerimiseks koostati ankeet paberkandjal küsimustega ja raamatu piltidega, mille alusel on tehtud multifilm. Lapsi intervjueriti jaanuaris-veebruaris 2022. Osalemine intervjuus oli vabatahtlik. Positiivse õhkkonna loomiseks sain enne intervjuerimist lastega tutvavaks. Enne intervjuud olid lapsed tutvunud temaga, mille kohta hakatakse küsima. Anonüümsuse tagamiseks oli pandud laste nimede asemele koodid.

3. URIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

Selles peatükis edastatakse andmeid töö uurimistulemustele, leitakse vastuseid uurimusküsimustele ning analüüsitakse neid.

3.1. Laste suulise anketeerimise tõlgendamine

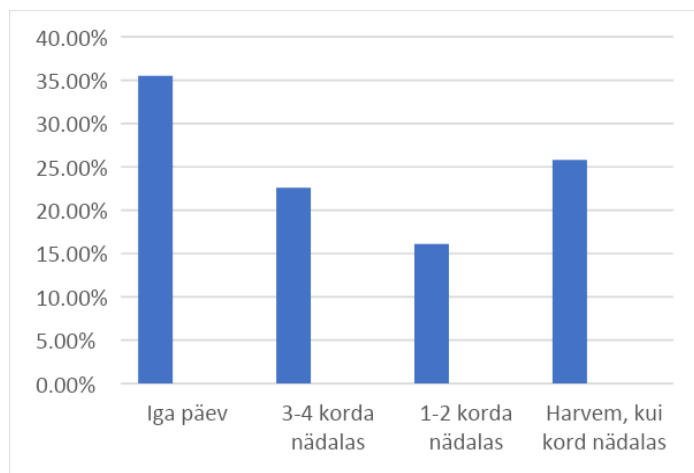
Laste anketeerimisel selgus, et 96,8% lastest meeldib raamatute lugemine ning kõikidel lastel on olnud kokkupuuteid raamatutega. Tulemustest selgus, et kõikidel lastel on kodus raamatuid. Samas 7 last käivad raamatukogus. Küsimusele, kui tihti nad käivad raamatukogus, ei osanud mitte keegi lastest vastata. Küsimusele, kas sulle loetakse raamatuid kodus või lasteaias, vastas osa lastest, et kodus, teine osa vastas, et lasteaias ja mõned vastasid, et nii kodus kui ka lasteaias. Tulemustest selgus, et mitte keegi ei vastanud, et temale ei loeta üldse, aga lasteaias loetakse rohkem kui kodus (vt joonis 4).

Joonis 4. Raamatute ettelugemine, arvudes.

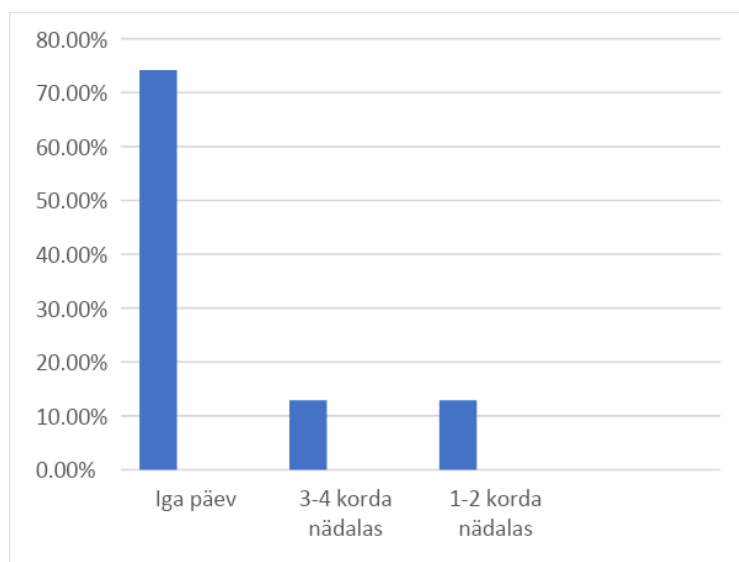
Samuti oli uurimuses soov teada saada, kas lapsed kuulavad audiomuinasjutte. Selgus, et 18 lastest vastas, et nad kuulavad audiomuinasjutte.

Uuringus oli soov teada saada, kui tihti lastele loetakse ette raamatuid. Küsitluse tulemusest selgus, et seitse last vastasid, et neile loetakse raamatuid 3-4 korda nädalas ja viis last vastasid, et neile loetakse 1-2 korda nädalas. 8 last vastanutest ütlesid, et neile loetakse harva. Saadud tulemustest võib järeldada, et lastele loetakse raamatuid, kuid mitte tihti (vt joonis 5).

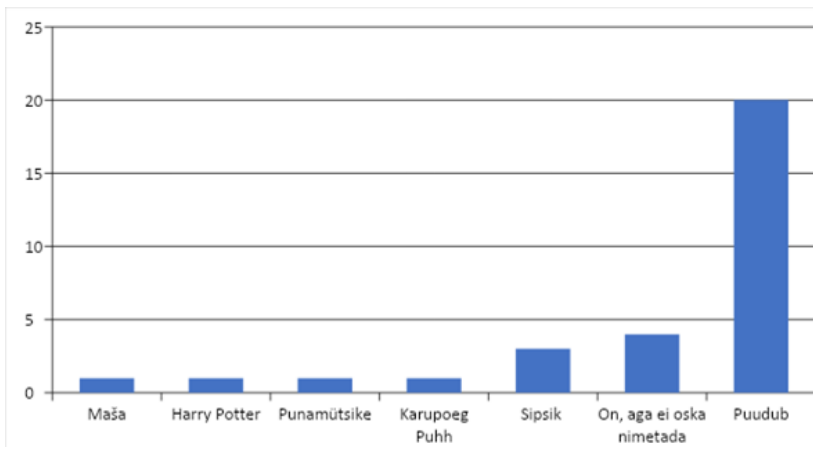
Joonis 5. Raamatute ettelugemise sagedus, protsentides

Käesolevas küsitluses uuriti ka, kui tihti lapsed vaatavad multifilme. Selgus, et 74,2% lastest vaatavad multifilme iga päev. 12,9% vastanud lastest väitis, et lapsevanemad lubavad neil vaadata telerit ja nad vaatavad multifilme 3-4 korda nädalas. 12,9% lastest vastas, et nad vaatavad animafilme vaid 1-2 korda nädalas. Tulemustest võib järeldada, et lapsed veedavad palju aega ekraani ees ning neile meeldib multifilmide vaatamine (vt joonis 6).

Joonis 6. Laste multifilmide vaatamise sagedus, protsentides

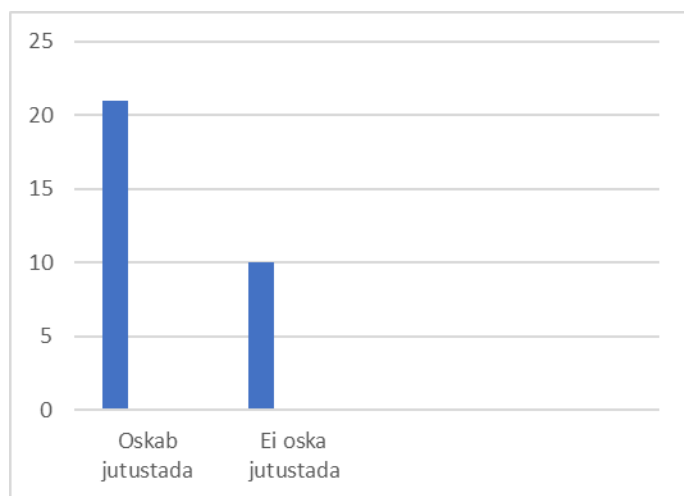
Uuringus paluti lastel nimetada on lemmikmuinasjututegelane. Enamus lastest ei osanud vastata küsimusele, osa nendest vastasid, et neil on lemmikmuinasjututegelane, kuid nimetada teda ei osanud. Vastajad nimetasid järgmisi muinasjututegelasi: *Sipsik*, *Punamütsike*, *Karupoeg Puhh*, *Maša*, *Harry Potter*. Lapsed nimetasid oma lemmikmuinasjututegelaseks Sipsiku kolm korda. Ühel korral nimetati Mašat, Harry Potterit, Punamütsikest ja Karupoeg Puhhi. Neli last vastas, et neil on lemmikmuinasjututegelane, kuid ei osanud teda nimetada. Kahekümnel lapsel ei ole lemmikmuinasjututegelast (vt joonis 7). Saadud tulemusest võib oletada, et enamusel tänapäeva lastest ei ole konkreetset lemmikmuinasjututegelast.

Joonis 7. Laste lemmikmuinasjututegelane, arvudes

Antud küsitluses uuriti ka, milliseid lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende alusel tehtud multifilmitegelasi lapsed tunnevad. Lastele pakuti vastata küsimusele, milliseid muinasjututegelasi nad tunnevad pildilt ära ning kas neile loeti seda muinasjuttu, nad vaatasid animafilmi, nad vaatasid nii animafilmi kui neile loeti raamatut või nad ise lugesid seda raamatut. Sellel eesmärgil olid koostatud piltidega küsimused, et oleks kohe arusaadav, kas lapsed tunnevad tegelase ära või mitte. Küsitluses pakuti välja kümme muinasjuttu, mille alusel on tehtud multfilme. Siin oli esitatud erinevate soome, eesti ja vene autorite muinasjutte. Tulemusest selgus, et mitte keegi lastest ei olnud lugenud raamatut iseseisvalt. Kõige ebapopulaarsem oli Tove Janssoni ”Muumitroll”. Seda muinasjuttu ei tundnud 20 last. Veel üks muinasjutt, mis ei olnud lastele eriti tuttav, oli vendade Grimmide „Breemini linna moosekandid“. Seda lugu ei teadnud 18 last. Lastele kõige tuttavam muinasjutt oli „Kakuke“. Selle tundsid ära kõik lapsed. Veel üks populaarne muinasjutt laste seas oli „Punamütsike“. Punamütsikest ei tundnud ära vaid kolm last. Kõige menukam multifilm, mida lapsed olid näinud, oli ”Lumekuninganna”, seda oli vaadanud 21 last. Veel laste seas tuntud ja armastatud multifilmid olid ”Väikevend ja Karlsson

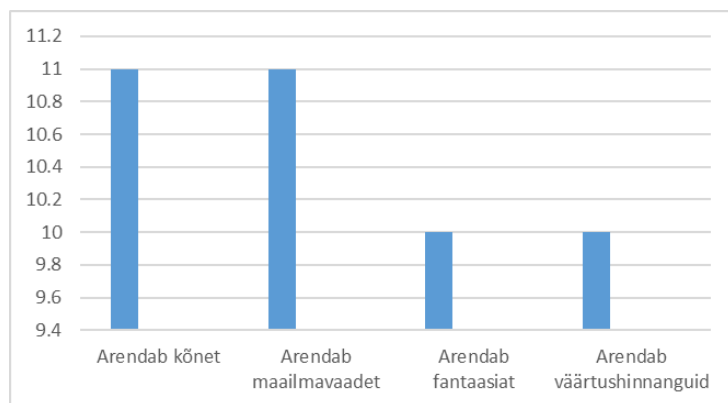

Joonis 9. Laste oskus jutustada muinasjuttu, arvudes

3.2. Õpetajate anketeerimise tõlgendamine

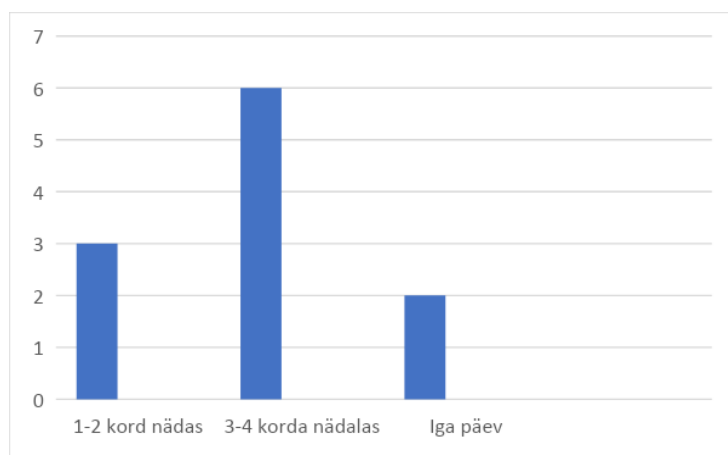
Uurimistöö käigus sooviti välja selgitada, kuidas õpetajad arendavad laste lugemishuvi. Selleks oli koostatud ankeet, mis sisaldas erinevaid küsimusi, millele õpetajad pidid vastama.

Kõik vastanud õpetajatest pidasid oluliseks lastekirjanduse ettelugemist. Selleks, et kergem oleks ette kujutada, miks õpetajad peavad tähtsaks lastekirjanduse kasutamist, pakuti vastata küsimusele, miks lugemine on oluline. See küsimus oli valikvastustega, kus õpetajad võisid märkida mitu varianti. Sellele küsimusele vastas 11 õpetajat. Kõik õpetajad on veendunud, et ettelugemine arendab kõnet ja maailmavaadet. Veidi vähem vastanutest arvas, et ettelugemine on tähtis sellepärast, et see arendab fantaasiat ja õpetab väärtushinnanguid vt joonis 10). Tulemustest võib järeldada, et lasteaiaõpetajad teavad, et kirjanduse ettelugemine on oluline ning saavad aru, miks.

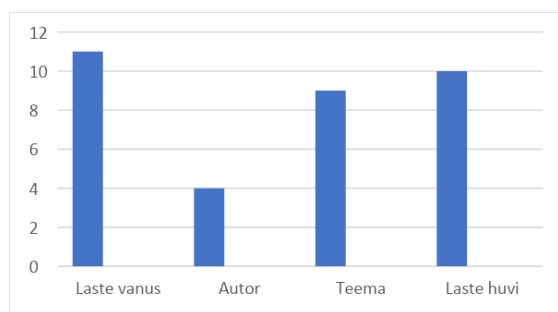
Joonis 10. Ettlugemise olulisus õpetajate arvamusel, arvudes

Lasteaiaõpetajaid paluti vastata küsimusele, kui tihti nad loevad lastele. See oli kinnine küsimus, millele oli pakutud erinevaid variante. 6 õpetajat vastas, et nad loevad lastele 3-4 korda nädalas. 3 õpetajat märkis, et loevad lastele lastekirjandust 1-2 korda nädalas. Iga päev kasutab ettelugemist 2 õpetajat. Mitte keegi õpetajatest ei märkinud, et kasutavad lastekirjanduse ettelugemist harvem kui kord nädalas (vt joonis 11). Tulemusest võib järeldada, et lasteaiaõpetajad püüavad arendada laste armastust ja huvi raamatute vastu.

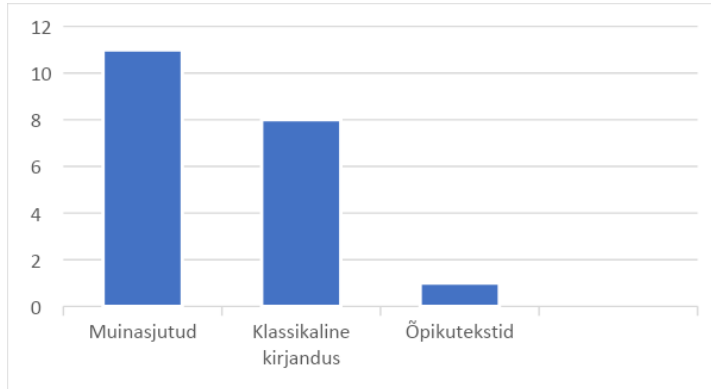
Joonis 11. Lastekirjanduse ettelugemise sagedus, arvudes

Õpetajatel paluti vastata küsimusele, millistest kriteeriumitest nad lähtuvad kirjanduspala valikul lastele ettelugemiseks. Küsimus oli valikvastustega, kus õpetajad võisid märkida mitu varianti, et oleks parem terviklikku pilti saada. Sellele küsimusele vastas 11 õpetajat, kes vastates märkisid erinevaid variante. Tulemusest selgus, et kõige olulisemaks pidasid lasteaiaõpetajad laste vanust. Seda märkis 11 õpetajat üheteistkümnest. 10 korral lähtusid õpetajad laste huvidest ning 9 korral märgiti teemat. Kõige vähem tähtsamaks kriteeriumiks valisid õpetajad autori ning seda märkisid oluliseks vaid 4 õpetajat (vt joonis 12).

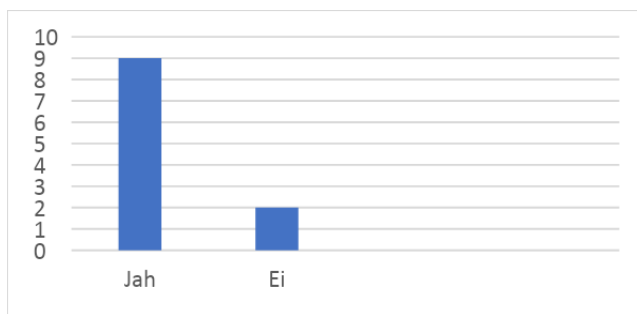
Joonis 12. Tähtsamad kriteeriumid kirjanduspala valikul, arvudes

Õpetajatel paluti ka vastata, milliseid raamatuid eelistavad nad lastele ette lugeda. Sellele küsimusele vastasid kõik õpetajad, kes kuulusid uurimuse valimisse. Küsimusele vastates oli õpetajatel võimalus valida mitu vastust. Selgus, et 11 õpetajat eelistavad lugeda lastele muinasjutte. 8 õpetajat vastas, et loevad lastele lastekirjanduse klassikat. 1 õpetaja loeb lastele õpikutekste (vt joonis 13).

Joonis 13. Õpetajate eelistus raamatute valikul, arvudes

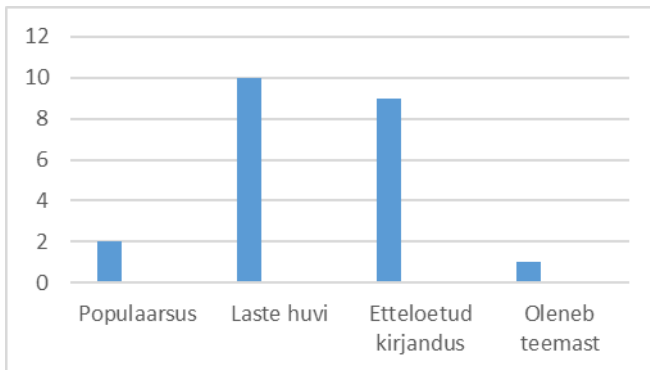
Samuti küsiti õpetajatelt, kas nad arutlevad koos lastega ettelõetud teksti. Küsitlusest selgus, et 9 õpetajat vestlevad lastega ettelõetud teksti põhjal. 2 õpetajat küsitletutest ei räägi kirjanduspalast, mida nad lugesid. Tulemusest võib järeldada, et lastele jääb meelde lastekirjandus, mida ette loeti, eriti kui õpetajad arutavad seda koos lastega ning teevad lühikokkuvõtte (vt joonis 14).

Joonis 14. Õpetajate ettelõetud tekstide arutamine lastega, arvudes

Uurimuses sooviti teada õpetajate seisukohta, millistest kriteeriumitest lähtutakse filmide valikul. Sellele küsimusele vastates oli õpetajatel võimalus valida mitu vastust. Kokku tegid õpetajad 32 valikut. Tulemustest selgus, et kõige rohkem lähtuvad õpetajad laste huvidest. See vastus oli märgitud 10 korda.

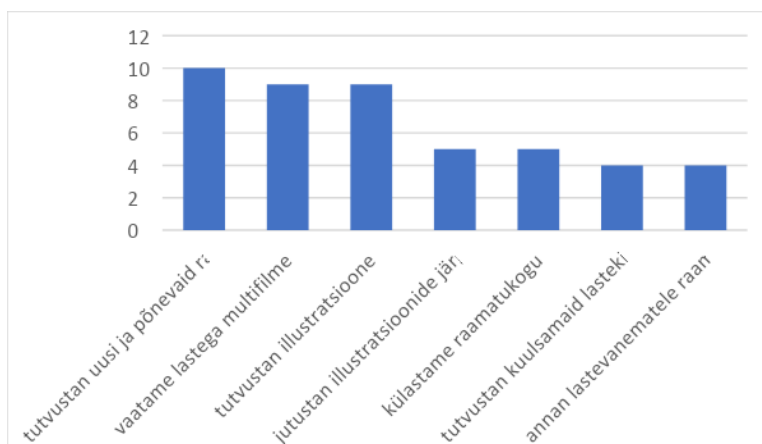
Etteloetud kirjanduse põhjal teevad oma valikuid 9 õpetajat. 2 õpetajat märkis, et filmide valimisel lähtuvad nad filmi populaarsusest. Üks õpetaja teeb oma valiku teemast lähtudes (vt joonis 15).

Joonis 15. Õpetajate kriteeriumid filmide valimisel, arvudes

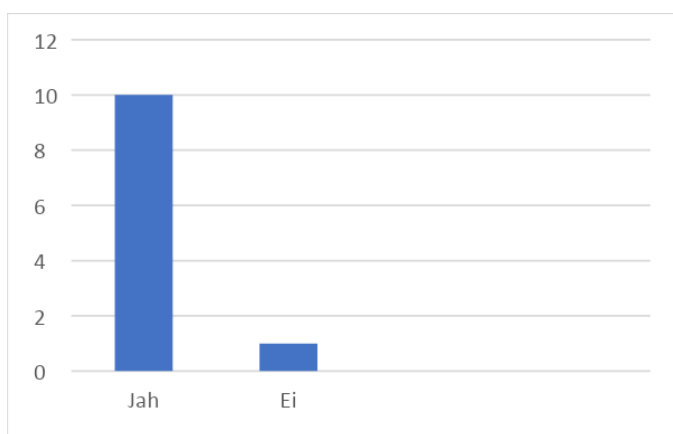
Samuti küsiti õpetajate käest, et kui raamatu alusel on tehtud multifilm, kas nad vaatavad seda koos lastega. Tulemusest selgus, et kõik õpetajad vaatavad koos lastega multifilmi, kui enne on loetud multifilmi aluseks olnud raamatut. Kõik õpetajad andsid positiivseid vastuseid küsimusele, kas nad räägivad lastega vaadatud filmidest.

Uuringus sooviti samuti teada saada, milliseid võtteid kasutatakse kõige sagedamini laste lugemishuvi äratamiseks. Sellele küsimusele vastates oli õpetajatel võimalus märkida mitu vastusevarianti. Samuti võis õpetaja sellele küsimusele vastates kirjutada oma variandi. Tulemustest selgus, et lugemishuvi äratamiseks õpetajad tutvustavad kõige rohkem uusi ja põnevaid raamatuid. Seejärel märkisid õpetajad, et vaatavad lastega multifilme ja tutvustavad illustratsioone (Joonis 16).

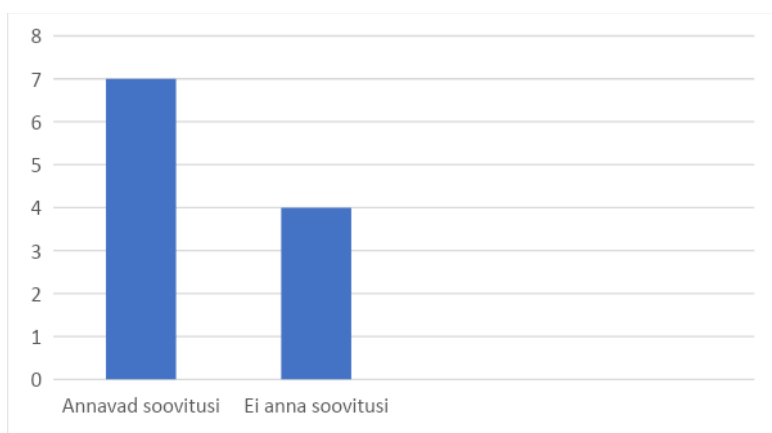

Joonis 16. Võtted laste lugemishuvi äratamiseks, arvudes

Uuringus sooviti ka teada saada, kuidas toimub koostöö kodu ja õpetajate vahel ning õpetajaid paluti vastata järgmistele küsimustele: Kas räägite lastevanematega lastekirjanduse ettelugemise vajadusest ja kas soovitate lapsevanematele vaatamiseks multfilme. Selgus, et 10 õpetajat räägivad lastevanematega lastekirjanduse olulisusest ning soovivad neile raamatuid lugemiseks (Joonis 17). Samuti selgus küsitluse tulemustest, et 7 õpetajat soovivad lastevanematele vaadata multfilme, mis on loodud raamatu põhjal. 4 õpetajat vastanutest ei pea seda lugemishuvi äratamisel oluliseks (Joonis 18). Tulemustest selgus, et osa õpetajatest peavad oluliseks koostööd lastevanematega lugemishuvi äratamiseks ning suhtlemist lastevanematega.

Joonis 17. Vestlemine lastevanematega lastekirjanduse ettelugemise vajadusest, arvudes

Joonis 18. Raamatu põhjal tehtud multifilmide vaatamise soovitusel lastevanematele, arvudes

3.3. Arutelu ja järeldused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada, milliseid klassikalise lastekirjanduse ja muinasjuttude tegelasi ning nende ainetel tehtud multifilmide tegelasi tunnevad Kohtla-Järve lasteaia lapsed. Arutelus kajastan uurimise tulemusi ning seostan neid varem läbi viidud uuringute tulemustega.

Uurimuse tulemustest selgus, et enamus lastest vastas küsimusele, kas sulle meeldib raamatute lugemine, positiivselt. Saadud tulemused vastavad Rückenbergi (2015) ja Žmud (2021) uurimuste tulemustele. Kõik küsitletud lapsed ütlesid, et neil on kodus raamatuid ja nad külastavad harva raamatukogu. Sama järelduseni jõudis Rückenberg (2015) oma bakalaureusetöös. Laste arvamused selle kohta, kus loetakse raamatuid, jagunesid kolmeks. Esimene grupp vastas, et loetakse kodus, teine, et lasteaias. Kolmas grupp vastas, et nii kodus kui ka lasteaias. Saadud tulemustest võib järeldada, et lapsed kuulavad lastekirjanduse ettelugemist hea meelega, aga neile loetakse kodus vähem kui lasteaias.

Esimene uurimisküsimus oli, milliseid klassikalise lastekirjanduse ja muinasjuttude ning nende alusel tehtud multifilmide tegelasi tunnevad Kohtla-Järve lasteaia lapsed. Uurimusest selgus, et lapsed tunnevad järgmisi muinasjututegelasi: *Sipsik*, *Punamütsike*, *Karupoeg Puhh*, *Maša*, *Harry Potter*. Samuti selgus, et 64,52% lastest ei ole oma lemmiktegelast. Kuna multifilmi vaatamine on lühiajaline ja multifilmide valik on suur, ei jõua lapsed keskenduda ja seetõttu tegelased ei salvestu laste mällu. Saadud tulemused vastavad Starodubtseva (2020) ja Lindsalu (2016) uuringutele, kes leidsid, et laste lemmiktegelased ei ole raamatutegelased ning Lappi (2011) uuringule, kes jõudis järeldusele, et laste lemmiktegelased muutuvad väga kiiresti, nad on hetkelised. Uuringu tulemusest selgus, et kõige ebapopulaarsem muinasjutt on "Muumitroll" ja „Breemeni linna moosekandid“. Lastele kõige tuttavamad muinasjutud on „Kakuke“, „Punamütsike“, „Lumekuninganna“, „Väikevend ja Karlsson katuselt“ ja „Talv Prostokvašinos“. Kõige tuntumad raamatud, mida lastele loeti, olid „Punamütsike“, „Sipsik“ ja „Kakuke“. Tulemustest selgus, et muinasjuttudega tutvuvad lapsed multifilmide kaudu, mitte raamatute ettelugemist kuulates. Saadud tulemused vastavad Kuznetsova & Bolšakova (2019) uurimusele.

Teine uurimisküsimus oli, kas laps oskab oma lemmikmuinasjututegelasest rääkida. Tulemustest selgus, et 10 last ei osanud jutustada muinasjuttudest vastavalt oma vanuse eeldatavale kõnearengule ning seega võib teha järelduse, et osadel lastel kõne hilineb ja see vajab arendamist.

Kolmas uurimisküsimus oli, kuidas laps tutvub muinasjuttudega: audiomuinasjutu-, raamatu või multifilmide abil. Uurimistulemustest selgus, et 58,1% lastest kuulavad audiomuinasjutte. Laste vastustest sain teada, et lapsed vaatavad multfilme ning neile loetakse raamatuid. Võin järeldada, et nad tutvuvad muinasjuttudega nii audiomuinasjutu, raamatu kui ka multifilmide abil.

Neljas uurimisküsimus oli, milline on laste elus multifilmide vaatamise osa võrreldes lasteraamatute ettelugemisega. Et leida vastust, oli lastele esitatud mitu küsimust. Küsimusele, kui tihti lapsed vaatavad multfilme, vastas 74,2%, et vaatavad multfilme iga päev. Samas selgus tulemustest, et ainult 35,5% lastele loetakse iga päev. Seega võib järeldada, et lapsed veedavad multifilmide vaatamisel poole rohkem aega kui kokkupuutes raamatuga.

Samuti selgus uuringu tulemustest, et õpetajad püüavad arendada laste huvi lugemise vastu ning kasutavad selleks erinevaid meetodeid. Nad tutvustavad lastele uusi ja põnevaid raamatuid, jutustavad illustratsioonide järgi, vaatavad lastega multfilme, mille alusel on tehtud raamat, annavad lastevanematele raamatute ettelugemissoovitusi. Saadud tulemused vastavad Žmud (2012) ja Kaljo (2017) uurimusele. Raamatu valimisel peavad õpetajad väga oluliseks laste vanust. Saadud tulemused vastavad samuti Žmud (2021) ja Kaljo (2017) uuringutele. Õpetajad vastasid, et loevad lastele raamatuid ette iga nädal. Need tulemused vastavad Tintso (2018) uuringutulemustele. Õpetajad peavad oluliseks arutleda loetud teksti põhjal, et laps jõuaks raamatu ideeni. See vastab teooriale, et oluline on pärast teksti lugemist seda arutada, et paremini etteluotust aru saada ja põhiideeni jõuda (Padrik & Hallap, 2008, lk 292-298).

Laste küsitlusest selgus, et kõigil on kodus raamatuid, kõigile meeldib, kui neile ette loetakse. Aga selgus samuti, et raamatukogus käiakse harva ja on ka küllalt palju lapsi, kellele loetakse vähe. Samas multfilme vaadatakse sagedamini, iga päev vaatavad multfilme 74,2% uuritud lastest. Siit järeldus, et lapsed tunnevad muinasjututegelasi multifilmide järgi. Enamus lastest ei oska nimetada oma lemmiktegelast, seega võib arvata, et lapsel ei salvestu lemmiktegelased mälus. Uuringu tulemused kinnitavad teooriat, et multifilmi kogemus on hetkeline. Õpetajad peavad ettelugemist oluliseks, aga mõned õpetajad ei pea oluliseks filmi vaatamist pärast raamatu lugemist. Õpetajatel tuleks rohkem tähelepanu pöörata sellele, et vaadata pärast muinasjutu lugemist lastega koos multfilme ja valida neid hoolikamalt. Vaja oleks vaadata filme, kus oleksid need kangelased, kes kasvataksid lapses samu väärtusi, mis raamatud. Kuna lapsed kulutavad suure osa oma ajast multifilmide vaatamisele, siis tuleb seda positiivselt suunata ning teha selles koostööd lapsevanematega.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö eesmärk oli uurida, milliseid lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende ainetel tehtud multifilmitegelasi tunnevad Kohtla-Järve lasteaia lapsed; teada saada, milline on laste elus multifilmide vaatamise osakaal võrreldes lasteraamatute lugemisega ning fikseerida, kuidas laps tutvub muinasjuttudega.

Uurimus viidi läbi 2022. aasta jaanuaris-veebruaris. Uurimisvahendina kasutati ankeetküsitlust Google Formsis lasteaiaõpetajatele ja laste suulist anketeerimist. Uurimuses osales ühe lasteaia 11 lasteaiaõpetajat ja 31 last. Tulemustest selgus, et kõik lasteaiaõpetajad arendavad lastel lugemishuvi ning lastele meeldib raamatute ettelugemine ja nad tunnevad muinasjututegelasi.

Teoreetilisest osast tuleneb, et lugemine on väga oluline laste jaoks. See aitab õppida tundma kultuuri, arendab last intellektuaalselt ja emotsionaalselt, aitab lastel mõista oma maailma, kujundada positiivset hoiakut, enesetunnetust ja enesehinnangut, arendab sallivust, arendab laste tundeid, aitab õppida keelt, mõjub sellisele inimese oskusele nagu empaatiavõime, rikastab sõnavara, õpetab väärtusi.

Uurimusest selgus, et lastele meeldib raamatute ettelugemine ning neile loetakse lasteaias rohkem kui kodus. Lapsed tutvuvad muinasjuttudega nii audiomuinasjutu, raamatu kui ka multifilmide abil. Siin on mõtlemiskohaks see, et suur osa lastest vaatab multfilme iga päev, samas ainult 35,5% lastele loetakse iga päev ette. Uuringu tulemused näitasid seega, et lapsed tutvuvad muinasjuttudega multifilmide abil ning nad vaatavad rohkem multfilme kui neile loetakse raamatuid. Uuring näitas, et enamus lastest ei osanud nimetada oma lemmikmuinasjututegelast ja osadel lastel tekkis raskusi muinasjutu jutustamisega. Seega võib öelda, et vähene kokkupuude lastekirjanduse ja raamatuga soodustab lapse kõnearengu probleeme.

Uuringu käigus selgus, et kõige vähem tunti Tove Janssoni muinasjuttu "Muumitroll". Veel oli ebapopulaarne vendade Grimmide muinasjutt „Breemeni linna moosekandid“. Lastele kõige tuttavam muinasjutt oli „Kakuke“, selle tundsid ära kõik lapsed. Samuti oli lastele tuntud muinasjutt „Punamütsike“. Kõige menukam multifilm, mida lapsed vaatasid, oli "Lumekuninganna". Veel olid

lastele meelde jäänud multifilmid "Väikevend ja Karlsson katuselt" ja "Talv Prostokvašinos". Kõige populaarsemad etteloetud raamatud olid „Punamütsike“, „Sipsik“ ja "Kakuke".

Uuringu käigus saadud andmetest selgus, et lasteaiaõpetajad peavad oluliseks raamatute ettelugemist. Õpetajad püüavad arendada laste lugemishuvi ning kasutavad selleks erinevaid meetodeid: tutvustavad uusi ja põnevaid raamatuid. Õpetajad märkisid, et vaatavad koos lastega multfilme ja tutvustavad neile raamatuillustratsioone. Kõik õpetajad kasutavad ettelugemist oma tegevustes vähemalt 1-2 korda nädalas. Arvestades laste anketeerimise tulemusi, jääb sellest aga kindlasti väheseks. Tähtsamad kriteeriumid kirjanduspala valimisel on õpetajate arvates laste vanus, huvid ning kirjandupala autor. Lasteaiaõpetajad eelistavad lugeda lastele muinasjutte või lastekirjanduse klassikat. Enamus õpetajatest arutlevad lastega etteloetud kirjandust ning kui selle alusel on tehtud animafilm, siis vaatavad seda ka. Samuti selgus tulemustest, et lasteaiaõpetajad kaasavad huvi äratamise protsessi ka lapsevanemaid. Nad jutustavad lugemise vajadusest ning soovivad raamatuid lugemiseks ja multfilme vaatamiseks.

Bakalaureusetöö näitas, et lastele loetakse vähe ja rohkem vaatavad lapsed multfilme. Õpetajad peaksid rohkem ära kasutama animafilmide vaatamise positiivseid külgi: multifilm äratav huvi, mõjutab last emotsionaalselt, on värvikas, filmi muusika tekitab meeleolu. Samas peaksid õpetajad suunama lapsed pärast multfilmide vaatamist raamatute juurde. Siinkohal võib olla probleemiks see, et õpetajatel ei ole sobivat metoodikat, kuidas kasutada multfilme huvi äratamiseks lugemise vastu. Ettepanek on töötada välja metoodika, kuidas multfilme kasutades äratada huvi raamatute vastu ning kinnistada vaadatut ja etteloetut õppe- ja kasvatustegevustes. Samuti tuleks oskuslikult valida raamatuid, et lasteaias oleksid sama teose kohta nii filmid kui ka raamatud. Siin võiks kasutada Eesti lastekirjanduse keskuse ja raamatukogude töötajate soovitusi.

KASUTATUD KIRJANDUS

Aleksandrova= Александрова, Е. (2019, 10. aprill) Из Бремена по всему миру: приключения бременских музыкантов. *Информационный портал Germania-online*.

<https://germania-online.diplo.de/ru-dz-ru/kultur/literatur/-/2209098> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Bal, P. & Veltkamp, M. (2013). How Does Fiction Reading Influence Empathy? An Experimental Investigation on the Role of Emotional Transportation. *Plos one*.

<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0055341> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Bettelheim, B. (2007). *Muinasjuttude võlujõud: muinasjuttude tähtsus ja tähendus*. Atlex

Воиков = Бойков, В. (2001). Основы научной работы. Эстоно- Американский бизнес-колледж.

Busnjuk = Буснюк, М. (2010, 19. november) Карлсон и загадка русской души. *Republic*.
<https://republic.ru/posts/1495000> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Вõков = Быков Д. (2013, 16. jaanuar) Тайны создания «Карлсона». *Sobesednik*.
<https://sobesednik.ru/kultura-i-tv/20130116-tainy-sozdaniya-karlsona> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Crippen, M. (2012). The Value of Children's Literature. *Oneota Reading Journal*.
<https://www.luther.edu/oneota-reading-journal/archive/2012/the-value-of-childrens-literature/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Csüllog, E. (2019, 25. jaanuar) *Fantaasia küpsed viljad*. Sirp Eesti Kultuurileht

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/film/fantaasia-kupsed-viljad/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Çer, E. (2016). Preparing Books for Children from Birth to Age Six: The Approach of Appropriateness for the Child. *Journal of Education and Practice*, Vol.7, No.6

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1092457.pdf> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Dubogrei = Дуборей, В. (2016, 22 detsember) История создания мультфильма "Трое из Простоквашино". *Livejournal*.

<https://dubikvit.livejournal.com/504935.html> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Gritsenko = Гриценко, З. А. (2007). *Детская литература. Методика приобщения детей к чтению. Academia.*

Golda= Голда, А. (2019, 2. september) *Неизвестная история российских Малыша и Карлсона. Mel.*
<https://mel.fm/blog/anna-golda/31975-neizvestnaya-istoriya-rossyskikh-malysha-i-karlsona> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Gordeeva = Гордеева, О. (2017, 2. mai) *Вся правда о Красной Шапочке. LiveLib.*
<https://www.livelib.ru/story/21367-krasnaya-shapochka-sbornik-sharl-perr> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Grannik, Kontsevaja, Bondarenko = Граник, Г., Конецкая, Л., Бондаренко, М. (1991). *Когда книга учит. Педагогика.*

Guskova = Гуськова, А. (2010). *Мультфильмы в детском саду. Логопедические занятия 5-7 лет. Сфера.*

Eesti lastekirjanduse keskus. (2006). *Leiutajateküla Lotte.*

<https://elk.ee/raamatud/leiutajatekula-lotte/#panell1> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Eesti Filmi Andmebaas. (2006) *Leiutajateküla Lotte.*

<https://www.efis.ee/et/filmiliigid/film/id/11397/huvitavat-lugemis> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Eesti Filmi Andmebaas. (2020). *Sipsik.*

<https://www.efis.ee/et/filmiliigid/film/id/17320/huvitavat-lugemist> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Eslas, U. (2007, 3. jaanuar) *Jõulujärgne raamatu defitsiit poodides. Postimees,*
<https://kultuur.postimees.ee/1614813/joulujargne-raamatudefitsiit-poodides> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Filmiveeb. (2013). *Lumekuninganna ja igavenetalv.*

<http://www.filmiveeb.ee/filmid/7992/Lumekuninganna-ja-igavene-talv/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Hallap, M., Padrik, M. (2009). *Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Valdkond Keel ja kõne. Studium.*

Hallap, M., Padrik, M. (2008). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. Keel ja kõne: kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine*. Kirjastus.

Hea Film. (2019). *Lumikuninganna II: Elsa ja Anna uued seiklused*.

https://heafilm.ee/event/3424/title/lumekuninganna_ii_elsa_ja_anna_uued_seiklused/ (viimati vaadatud 13.05.2022)

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Medicina

Нромов= Хромов, А. (2021, 18. august) Забытые образы прошлого: мультфильмы СССР, затерявшиеся на фоне более удачных версий. *DTF*

<https://dtf.ru/cinema/834035-zabytye-obrazy-proshlogo-multfilmy-sssr-zateryavshiesya-na-fone-bolee-udachnyh-versiy> (viimati vaadatud 13.05.2022)

Jakovleva = Яковлева, Е. (2016, 14. oktoober) Плюшевые страсти. История создания «Винни-Пуха». *Аргументы и факты*. https://aif.ru/culture/book/plyushevye_strasti_istoriya_sozdaniya_vinni_puha (viimati vaadatud 13.05.2022)

Kaljo, L. (2017) *Eesti lastekirjanduse kasutamine kahe Kohtla-Järve lasteaia näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool Narva Kolledž

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/56740/kaljo_liia_bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadatud 13.05.2022)

Kaskarov = Кашкаров, А. (2013). *Как приохотить ребёнка к чтению*. Феникс.

Kidron, A. (2008) *Uuri ja käsiraamat*. Mondo.

Kindlam, R. (2006, 15. september) 1. septembril algas Eestis kool ja saabus Lotte. *Estonian World*.

<https://www.eesti.ca/index.php?op=article&articleid=14191> (viimati vaadatud 13.05.2022)

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008).

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772> (viimati vaadatud 13.05.2022)

Kolmogorova = Колмогорова, У. (2018, 31. juuli) Винни-Пух и все-все-все: чем отличаются советская и американская экранизации известной сказки. *IZHLIFE* <https://izhlife.ru/kino/81773->

vinni-puh-i-vse-vse-vse-chem-otlichayutsya-sovetskaya-i-amerikanskaya-ekranizacii-izvestnoy-skazki.html (viimati vaadetud 13.05.2022)

Krusten, R., Kumberg, K., Määrsepp, M. jt (2006). *Lastekirjanduse sõnastik*. Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus

Kudrjašova = Кудряшова, Н. (2016, 10. september) Исследовательская работа Колобок. *Алые паруса*
<https://nsportal.ru/ap/library/drugoe/2016/10/09/issledovatelskaya-rabota-kolobok> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Kudrjasov = Кудряшов, К. (2012, 14. september) Карлсон - русский в душе? Герой Астрид Линдгрэн был запрещён в США. *Аргументы и факты*.

https://aif.ru/culture/person/karlson__russkiy_v_dushe_105_let_so_dnya_rozhdeniya_astrid_lindgren
(viimati vaadetud 13.05.2022)

Kurlat = Курлат, В. (2015, 21. märts) "Колобок" - русская народная сказка. Сюжет, история, герои. *FB*.

<https://fb.ru/article/175099/kolobok---russkaya-narodnaya-skazka-syujet-istoriya-geroi> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Kuznetsova, Bolsakova = Кузнецова, О., Большакова, Е. (2019). Представления о русской народной сказке у младших школьников. *Вестник Удмуртского университета*. 2019 Т. 29 Вып. 2

<https://cyberleninka.ru/article/n/predstavleniya-o-russkoy-narodnoy-skazke-u-mladshih-shkolnikov/viewer> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Lapp, L. (2011). *5-7 aastaste poiste ja tüdrukute meediaeeskujud*. Bakalauresetöö. Tartu Ülikool.

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/18020/lapp_liivika.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Lerkkanen, M-K (2007). *Lugema õppimine ja õpetamine*. Kirjastus.

Linnard, H. (2018, 11. september) Kolmas film Leiutajateküla Lottest jääb viimaseks. *Õhtuleht*.
<https://elu.ohhtuleht.ee/896526/kolmas-film-leiutajatekula-lottest-jaab-viimaseks> (viimati vaadetud 13.05.2022)

- Lindsalu, E. (2016). *Laste ekraanimeedia lemmiktelaskujud ning nende roll laste ja vanemate igapäevaelus*. Bakalauresetöö. Tartu Ülikool <https://core.ac.uk/download/pdf/79114703.pdf> (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Lõhmus, J. (2020, 9.märts) Johannes Lõhmus. Süüta Sipsiku seiklused õõva orus. *ERR*. <https://kultuur.err.ee/1061479/johannes-lohmus-suuta-sipsiku-seiklused-oova-orus> (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Majzub, R., Abu, S. (2010). The practice of reading books and reading to children in the context of peer-groups in the preschool classroom. *Procedia-social and behavioral sciences* 9. https://www.researchgate.net/publication/251713007_The_practice_of_reading_books_and_reading_to_children_in_the_context_of_peer-groups_in_the_preschool_classroom (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Mallene, S., Vaikmäe, I. (2010). *Lugeda on vahva!* ILO.
- Mihhailova= Михаилова, В. (2021, 26. juuni) Под кого создавали "Красную Шапочку" и где в Беларуси снимали кино: факты о лучших детских картинах "Беларусьфильма". *Белта* +. <https://www.belta.by/comments/view/pod-kogo-sozdavali-krasnuju-shapochku-i-gde-v-belarusi-snimali-kino-fakty-o-luchshih-detskih-kartinah-7819/> (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Mäekivi, M. (2020, 17. veebruar) Arvustus. Kes tappis Sipsiku? *ERR*. <https://kultuur.err.ee/1036169/arvustus-kes-tappis-sipsiku> (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Müürsepp, M. (2003). *Lastekirjandus – müüit, pilt, lugu, laps*. Kirjastus
- Niitra, M. (2016, 22. jaanuar) Lugemise jagatud mõnu. *Õpetajate Leht*. <http://opleht.ee/2016/01/lugemise-jagatud-monu/> (viimati vaadetud 13.05.2022)
- Niiberg, T., Metspalu, A., Linnas, M. (2009). *Muinasjutt lapse arendajana ja lohutajana*. Atlex.
- Nugin K., Õun, T. (2017). *Keel ja kõne. Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Atlex.
- Nugin, K. (2013). *Keskkonna loomine. Üldõpetuse rakendamine lasteaias*. Atlex.
- Palani, K. (2012). Promoting reading habits and creating literate society. *ResearchersWorld*, Vol.– III, Issue 2(1). https://didarnews.ir/files/fa/news/1398/8/21/129559_545.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Pleshkova = Плешкова О. И. (2015). Значение искусства кино и мультипликации в процессе приобщения к чтению современного школьника. *Вестник Алтайского Государственного педагогического университета*.

https://elibrary.ru/download/elibrary_23562690_16609322.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Prorovskaja = Проровская И. (2020, 8. veebruar) 35 лет зимуем в Простоквашино: тайны создания мультипликационной трилогии. *Sobesednik*.

<https://sobesednik.ru/kultura-i-tv/20200204-35-let-zimuem-v-prostokvashino> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Puust, R. (2020, 20.veebruar) "Sipsik" on enda nime väärt ja naelutab lapsed ekraani ette. *Kultuurkriitik*.

<https://www.kultuurikriitik.ee/2020/03/sipsik-on-enda-nime-vaart-ja-naelutab.html> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Rande, A. (1997). *Iga lugeja sünnib lapsena*. Raamatukogu.

Rinde, A. (2015). *Multimeedium, animatsioon*. Tallinna Ülikooli Digitehnoloogiate instituut.

https://digitaalmeedia.files.wordpress.com/2015/12/mm_animatsioon.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Rohumägi, G. (2018, 17. juuli) Klassika on hinnas: armastatud raamatutegelasest Sipsikust valmib täispikk multifilm. *DIKTOR*.

<https://dikator.geenius.ee/rubriik/eesti/klassika-on-hinnas-armastatud-raamatutegelasest-sipsikust-valmib-taispikk-multifilm/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Rückenberg, E.-R. (2015.) *5-6-aastaste laste kogemused lastekirjandusega*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.

<https://www.etera.ee/zoom/4390/view?page=1&p=separate&search=5-6-aastaste%20laste%20kogemused%20lastekirjandusega.&tool=search&view=0,581,2481,2927> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Saro, A. (2013). Film kirjanduse interpreeterija, populariseerija ja kanoniseerija. *Eesti Rahvaluule*.

<https://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/araamat/2013/saro.pdf> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Smirnova= Смирнова, Ю. (2013, 4. aprill) Про Красную шапочку. *Наука и жизнь*.
<https://www.nkj.ru/news/23457/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Smith, C (2001). *Choosing Books for Children Ages 3-7*. ERIC.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED450402.pdf> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Starodubtseva = Стародубцева, Г. (2020). Основные предпочтения детей дошкольного возраста в выборе мультипликационных фильмов. *Человеческий фактор: Социальный психолог*, № 1(39).
https://elibrary.ru/download/elibrary_42969621_13614175.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Surženko = Сурженко, М. (2016, 7. jaanuar) Снежная королева: история известной сказки. 7 невероятных фактов. *The Dobranich*.

<https://nochdobra.com/snezhnaya-koroleva-istoriya-izvestnoj-skazki/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Sweet, A. (2000). *Ten Proven Principles for Teaching Reading*. ERIC.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED447441.pdf> (viimati vaadetud 13.05.2022)

OECD (2020). Tammemäe, T. jt. *Rahvusvahelise alushariduse ja laste heaolu uuringu IELS 2018 tulemused Eestis*. Haridus- ja Noorteamet. https://www.hm.ee/sites/default/files/iels_raport_2020.pdf
(viimati vaadetud 13.05.2022)

Tintso, E-S. (2018). *Lasteraamatute valimine ja kasutamine 5-6 aastaste lasteaialaste lugemishuvi äratamiseks lasteaiaõpetajate arvamuste näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/18020/lapp_liivika.pdf (viimati vaadetud 13.05.2022)

Tuuling, L. (2015, 8. mai) Lasteaiaõpetaja roll lapse arengu. *Õpetajate leht*.
<https://opleht.ee/2015/05/lasteaiaopetaja-roll-lapse-arengus/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Tuumalu T. (2016, 4. august) Eduard Uspenski kirjutab edasi oma Prostokvašino lugusid. *Postimees*.
<https://kultuur.postimees.ee/3788809/eduard-uspenski-kirjutab-edasi-oma-prostokvasino-lugusid>
(viimati vaadetud 13.05.2022)

Žmud, R. (2017) *Eesti lastekirjanduse kasutamine õppe- ja kasvatustegevuses kolme Tallinna vene õppekeelega lasteaia näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool Narva Kolledž
<http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/73468/Rozalli%20%20c5%bdmud%20bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Zõbin, J. (2016, 23.september) Prostokvašino – õpetlik eeskuju Eestile. *Sirp Eesti kultuurileht*.

<https://sirp.ee/s1-artiklid/film/prostokvasino-opetlik-eeskuju-eestile/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Vapper, T. (2019, 6. detsember) Lugemisraskused võivad viia õpiraskusteni. *Õpetajate Leht*.

<https://opleht.ee/2019/12/lugemisraskused-voivad-viia-opiraskusteni/> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Volohhova= Волохова, У. (2019, 14. juuni) Все муми-тролли в 50 фактах. *Коммерсантъ*.

<https://www.kommersant.ru/doc/3992295> (viimati vaadetud 13.05.2022)

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.

https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf?sequence=1&isAllowed=y (viimati vaadetud 13.05.2022)

LISA 1

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Narva kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala III kursuse üliõpilane Julia Paulauskas. Pöördun Teie poole, et koguda andmeid bakalaureusetöö tarbeks, mille teemaks on „Lastekirjanduse ning selle alusel tehtud multifilmide tegelaste tundmine ühe Kohtla-Järve lasteaia näitel”. Käesoleva töö eesmärk on selgitada välja, kas lapsed tunnevad muinasjutu-ja lastekirjanduse tegelasi ning nende ainetel tehtud multifilmide tegelasi? Selle uurimuse jaoks otsin õpetajaid, kes töötavad lasteaias õpetajana. Järgnevalt lisan küsimused, sellele vastamine võtab orienteeruvalt aega 10-15 min. Küsimustik on anonüümne ja küsitluse andmeid kasutatakse lõputöö eesmärkide saavutamiseks.

Küsimustik on leitav siit: ootan teie vastuseid hiljemalt 01.02.2022

Ette tänades

Julia Paulauskas

Здравствуйте!

Я, Юлия Паулаускас, студентка третьего курса Нарвского колледжа Тартуского университета «Педагог детского дошкольного учреждения в многоязычной учебной среде». Обращаюсь к вам с просьбой, ответить на вопросы для сбора данных для бакалаврской работы, тема которой "Знание героев детской литературы и сделанных по ним мультфильмов на примере детского сада в Кохтла-Ярве". Цель работы - выяснить, знают ли дети героев сказок и детской литературы и героев мультфильмов по ним. Для этого исследования я ищу воспитателей, работающих в детском саду в качестве воспитателей. Я добавлю вопросы ниже, ответ займет примерно 10-15 минут. Анкета является анонимной, а данные опроса используются для достижения целей дипломной работы.

Вопросы найдёте по ссылке Жду ваши ответы не позднее 01.02.2022

С уважением,

Юлия Паулаускас

Ankeet õpetajale

1. Teie vanus?

2. Kui kaua Te olete töötanud õpetajana?

3. Kui oluliseks peate lastekirjanduse ettelugemist?

a) väga oluliseks

b) ei oska öelda

c) ebaoluliseks

4. Miks peate lastekirjanduse ettelugemist oluliseks?

a) arendab fantaasiat

b) arendab kõnet

c) õpetab väärtushinnanguid

d) arendab maailmavaadet

5. Kui tihti loete lastekirjandust lastele ette?

a) iga päev

b) 3-4 korda nädalas

c) 2-1 korda nädalas

d) harvem

6. Millistest kriteeriumitest lähtute kirjanduspala valikul lastele ettelugemiseks?

a) laste vanusest

b) autorist

c) laste huvidest

d) teemast

e) muu variant

7. Milliseid raamatuid eelistate lastele ette lugeda?

a) lastekirjanduse klassikat

b) muinasjutte

c) õpikutekste

8. Kas te arutlete lastega etteloetud teksti?

a) jah

b) ei

9. Kui lastekirjanduse alusel on tehtud multifilm, kas vaatate seda lastega?

a) jah

b) ei

c) muu variant

10. Millistest kriteeriumitest lähtute multifilmide valikul?

a) etteloetud kirjandusest

b) filmi populaarsusest

c) laste huvidest

d) vaatame alati uusi multfilme

11. Kas räägite lastega vaadatud filmidest?

a) jah

b) ei

12. Milliseid võtteid kasutate kõige sagedamini laste lugemishuvi äratamiseks ?

a) tutvustan uusi ja põnevaid raamatuid

b) vaatame lastega multfilme

- c) tutvustan illustratsioone
- d) jutustan illustratsioonide järgi
- e) külastame raamatukogu
- f) tutvustan kuulsamaid eesti lastekirjanikke
- g) annan lastevanematele raamatute ettelugemissoovitusi

13. Kas te räägite lastevanematega lastekirjanduse ettelugemise vajadusest?

- a) jah
- b) ei

14. Kas te soovitate lastevanematele vaatamiseks multifilme?

- a) jah
- b) ei

LISA 2

Ankeet lastele

1. Kas sa oled

a) poiss

b) tüdruk

2. Kui vana sa oled?

a) 4

b) 5

c) 6

3. Kas sulle meeldib raamatute ettelugemine?

a) jah

b) ei

4. Kus sulle loetakse raamatuid?

a) lasteaias

b) kodus

5. Kui tihti sulle loetakse?

a) Iga päev

b) 3-4 korda nädalas

c) 2-1 korda nädalas

d)Harvem

6. Kas sa kuulad audiomuinasjuttu?

a) jah

b) ei

7. Kui tihti sa vaatad multafilme?

a) Iga päev

b) 3-4 korda nädalas

c) 2-1 korda nädalas

d) Harvem

8. Kas sa käid ka vanematega raamatukogus? Kui tihti?

9. Mis on sinu lemmik muinasjututegelane?

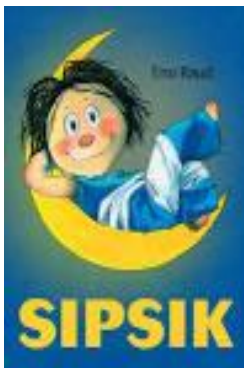
10. Vaata pilti ja näita või ütle, millised raamatud/tegelased on sulle tuttavad?

Kas sulle loeti seda raamatut?

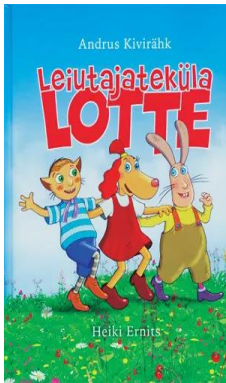
Kas sa vaatasid multafilmi selle tegelasega?

Kas sulle loeti raamatut ja sa vaatasid ka multafilmi?

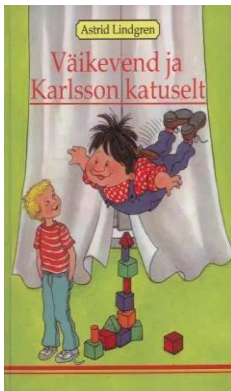
Eno Raud „Sipsik“

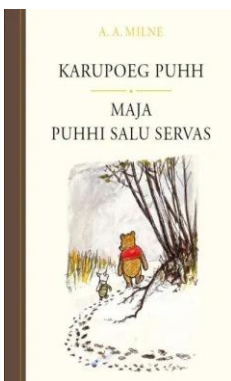
Andrus Kivirähk „Leiutajateküla Lotte“

A. Lindgren „Väikevend ja Karlsson katuselt“

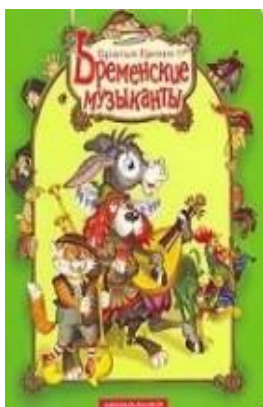
A. Milne „Karupoeg Puhh“

Eduard Uspenskij "Talv Prostokvašinos"

Vennad Grimmid "Бременские музыканты"

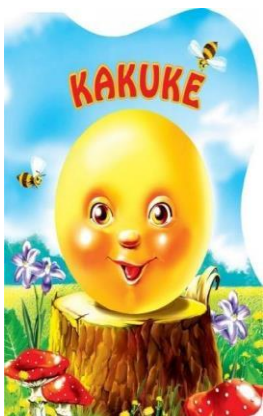
Hans Christian Andersen "Lumekuninganna"

Tove Jansson "Muumitroll"

Muinasjutt "Kakuke"

Muinasjutt "Punamütsike"

12. Miks on vaja raamatuid lugeda?
13. Kas sul kodus on raamatuid?
14. Jutusta muinasjutust, mis sulle meeldib.

LISA 3

Tere, lugupeetud õpetajad!

Olen Tartu Ülikooli Narva kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala kolmanda kursuse tudeng Julia Paulauskas. Pöördun Teie poole, et koguda andmeid bakalaureusetöö tarbeks, mille teemaks on „Lastekirjanduse ning selle alusel tehtud multifilmide tegelaste tundmine ühe Kohtla-Järve lasteaia näitel”. Uuringu eesmärk on uurida, kas lapsed tunnevad lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende alusel tehtud multifilmitegelasi, et uuring oleks tulemuslikum, tahaks teada, missugused on teie arvates kõige populaarsemat raamatuid, mille alusel on tehtud multifilme. Selleks otsin õpetajaid, kes töötavad venekeelsetega lastega. Palun teid ära märkida, missuguseid Teie arvamusel on nendest teostest kõige tuttavamad lastele, palun ära märkida 10 kõige populaarsemat teie arvates. Samuti võite lisada oma varianti ka. Selle uurimuse jaoks otsin õpetajaid, töötavad lasteaias õpetajana. Järgnevalt lisan küsimused, sellele vastamine võtab orienteeruvalt aega 10-15 min. Küsimustik on anonüümne ja küsitluse andmeid kasutatakse lõputöö eesmärkide saavutamiseks.

Küsimustik on leitav siit: ootan teie vastuseid hiljemalt 01.12.2021

Ette tänades,

Julia Paulauskas

Здравствуйте, дорогие учителя!

Я, Юлия Паулаускас, студентка третьего курса дошкольного детского учреждения Нарвского колледжа Тартуского университета. Обращаюсь к вам для сбора данных для бакалаврской работы, тема которой "Знание героев детской литературы и мультфильмов по ней на примере детского сада в Кохтла-Ярве". Цель опроса - выяснить, знают ли дети персонажей детской литературы, сказок и мультфильмов по ним. Для этого я ищу педагогов, которые работают с русскоязычными детьми. Укажите, какие из этих произведений, по вашему мнению, наиболее знакомы детям.

Укажите, пожалуйста, 10 самых популярных, на ваш взгляд сказок. Вы также можете добавить свой вариант. Для этого исследования я ищу воспитателей, работающих в детском саду в качестве воспитателей. Ответ займет примерно 10-15 минут. Анкета является анонимной, а данные опроса используются для достижения целей бакалаврской работы.

Анкету можно найти здесь: Жду ваших ответов не позднее 01.12.2021

С уважением,

Юлия Паулаускас

1. Kellena Te töötate?
  - a) Rühmaõpetaja (venekeelne)
  - b) Keelekümblus õpetaja (eestikeelne osa)
  - c) Keelekümblus õpetaja (venekeelne osa)
  - d) Proffessionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeelelega rühmas.

2. Palun märkige 10 muinasjutu, mis on Teie arvates kõige tuntumad lastele 4-6 vanuses.
  - Двенадцать месяцев/ Kaksteist kuud
  - Принцесса на горошине/ Printsess herneteral
  - Кот в сапогах/ Saabastega kass
  - Айболит/ arst Aibolit
  - Морозко/ Pakasetaat
  - Дюймовочка/ Põial -Liisi
  - Сестрица Алenuшка и братец Иванушка/ Õde Aljonuška ja vend Ivanuška
  - Храбрый портной/ Julge rätsep
  - Три поросенка/ Kolm pörsakest
  - Красная шапочка/ Punamütsike

- Колобок/ Kakuke
- Бременские музыканты/ Breemeni linna moosekandid
- Каникулы в Простаквашино/ Koolivaheag Prostakvašinos
- Зима в Простаквашино/ Talv Prostokvašinos
- Малыш и Карлосон/ Väikevend ja Karlsson katuselt
- Мойдодыр/ Moidodõr
- Гуси-Лебеди/ Haned-kured
- Аленький цветочек/Helepunane lilleke
- Сказка о рыбаке и рыбке/ Muinasjutt kalurist ja kuldkalast
- Три медведя/ Kolm karu
- Теремок/Tareke
- Золушка/ Tuhkatriinu
- Русалочка/ Väike merineitsi
- Сказка о мёртвой царевне и семи богатырях/ muinasjutt surnud printssesist ja seitsmest vägilasest
- Каша из топора/ Kirveruder
- Приключения Симбала-Морехода Simbad- Meremehe seiklused
- Волшебная лампа Аладина/ Aladini võlulamp
- Лиса и Журавль/ Rebane ja kurg
- Мальчик с пальчик/ Põialpoiss
- Мумитроль/Muumitroll
- Белоснежка и семь гномов/ Lumivalgeke ja seitse päkapikku
- Волшебное кольцо/ Võlusõrmus

- Рапунцель/ Rapuntsel
- Алибаба и сорок разбойников/ Alibaba ja nelikümmend röövliit
- Волк и семеро козлят/ Hunt ja seitse kitsetalle
- Гадкий утенок/ Inetu pardipoeг
- Заюшкина избушка/ Jänese maja
- Спящая красавица/ Uinuv kaunitar
- По щучьему веленью/ Navi käsul
- Горшочек каши/ Pudrupott
- Лотте/ Leiutajateküla Lotte
- Лиса и кувшин /Rebane ja kann
- Вини Пух / Karupoeg Puhh
- Сипсик/Sipsik
- Muu variant

LISA 4

Tere

Olen Tartu Ülikooli Narva kolledži koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala kolmanda kursuse tudeng Julia Paulauskas. Pöördun Teie poole, et koguda andmeid bakalaureusetöö tarbeks, mille teemaks on „Lastekirjanduse ning selle alusel tehtud multifilmide tegelaste tundmine ühe Kohtla-Järve lasteaia näitel”. Uuringu eesmärk on uurida, kas lapsed tunnevad lastekirjanduse klassika ja muinasjuttude tegelasi ning nende alusel tehtud multifilmitegelasi, kas lastele loetakse kodus, kas laps loeb ise või kuulab audiomuinasjuttu, milline on digimaailma laste osakaal elus võrreldes lugemisel saadud teadmistega ning kui palju lastele ette loetakse? Sellega seoses sooviksin 2022. aasta veebruaris läbi viia teie rühma laste seas küsitluse. Osalemine on vabatahtlik. Uuring on anonüümne. Uurimistöö tulemusi kasutatakse üldistatud kujul ainult bakalaureusetöö kaitsmiseks. Uuringu läbiviimiseks andke palun oma nõusolek.

Küsimuste tekkimise korral või tagasiside soovi korral saab minuga ühendust võtta e-maili aadressil: juliapaulauskas@gmail.com

Lapse nimi	Lapsevanema allkiri
